

Kungl. Utrikesdepartementet.

Avd: _____

Grupp: _____

Mål: 37. _____

Reusinghoff, Bernhard.

Hergt
Boelke
Haase
Hergeth
Wolske
Dielenschneider
Philipp, Ida
Schmidt
Hoffmann
Kossmann
Mishuhn
Wailke
Teipelke
Seidel
Manfred
Bernert
Hahn
Divisch
Bekerle
Witte
Cretnik
Svoboda, Hans
Bentivegni
Siegel
Angelis
Streckenbach
Böhm
Göpner
Langer
Cyrus
Gottlieb
Waldenberg
Divisch.
Schellhorn
Gerstenberg
Zechlin
Piekenbrok
Waschkau
Gentch

Rösstel
Schüler
Bergemann
v.Röllinghoff
Richter, Gustav
Skattula
Yxkull Hildebrandt
Rodde, Wilhelm
Lörner, Alfred
Odenigo, Armando
Tozzi, Renato
Ickelins, Erwin
von Krenner, Ernst
Gamotta, Ramon
de Latry, Viktor
Moldering, Hans
Suppinger, Kurt
Pelkonnen
Puntikan, Max
Graber, Alexander
Rupprecht, Daniel
Slavek, Pavel
Tamvelius
Pöll

Rensinghoff, Inez
Schmid
v. Bredow
Meyer
Bund
Rödl
von Rantzau
Wallenstein
Laarmann
Gerstenberg
Gentz
Braun

Bretthauer
Divisch
v. Gregory
Guse
v. Hinckeldey
Clauberg
v. Kleist
Kroner
v. Prangenaü
Mohnke
v. Certzen
Pörzgen
Schmidt
Spalcke
Streckenbach
v. Stritzky
ten Hompel
Weidling
Zetz
de Angelis
Ekelius
Poel
Sanitzer
Langfelder
Lloyda
Pelkonen
Huber
Hofstetter
Kraft

Pörzgen
Schildknecht
Stelzer
Wallestein
Gentz
Stühler
Langfelder
Stahel
Spalcke
Galffy
Rödel
Supprian
Koch, Paul
Laub
von Richthofen
Scharf
Mohrmann
Emperer
Felchner
Gerlein
Waldschmid
Krenner
Wittern
Hunold
Muschke
Hansen
Keitel
Biermann
Siegel
Fränge
Martin
Göhrum
Hammerschmidt
Paulus
Dietl
Adelmann
von Sigmaringen
Krupp von Bohlen und Halbach
Hille
de Rivo
Tomsen

Utdrag ur bilaga till Handbrev Jarring-Kumlin
den 15.5.1954.

Rensinghoff, Gesandtschaftsrat? zu 25 Jahren Gefängnis
verurteilt, seit Ende 1948 in Wladimir.
Zum letzten mal im Herbst 1952 von ihm ge-
hört.

Utdrag ur bilaga till handbrev från envoyén Kumlin,
Bonn, till kabinettsssekreterare Lundberg, dagtecknat
den 3 juli 1954.

(Lista över tyskar i Wladimir-fängelset)

R e n s i n g h o f f, Bernhard

Heimatanschrift: Frau Ines Rensinghoff, Gescher/Westf.
Fabrikstr. 45

Dienststelle: Deutsche Gesandtschaft in Bukarest,
Wirtschaftsberater

Strafmass: 25 Jahre Gefängnis

Wladimir seit: Ende 1948

Nachweis: Gehört letztmalig Herbst 1952 (Schmid);
persönlich 1949 oder 50 (v. Bredow), per-
sönlich 1951 (Meyer); leidet oft an Verdau-
ungsstörungen (Meyer); gehört (Bund)

Utdrag av bilaga till hbr Reinius- Jarring den
27.7.1954. (se även 26.7.55 XVII)

- - - - -

Till vänster låg cell 203 med Wallenberg och Rödl, till höger 201. Inga knackförbindelser med 201. Det var icke alla celler, som voro bebodda, och ibland svarade vederbörande helt enkelt icke på knackningar. Snett till höger nedåt sutto von Rantzau (död), Wallenstein och Rensinghoff. I cellen bredvid dessa sutto "Funker" Laarmann från Bukarest (död) och general Gerstenberg. Under 203 satt i februari 1948 tyske journalisten Gentz, tidigare yrkesofficer, senare korrespondent för USA-tidningar, häktad i Halle september 1947, först förd till Butyrka och därefter till Lefortovskaja. Hans tidigare adress: Berlin-Schlachtensee, de lla Gardiestr.16/18. Mycket aktiv knackare, bl.a. med Wallenberg.

I cell 204 eventuellt två officerare.

- - - - -

Avskrift av chiffterelegram från UD till
besk. i Bonn, nr 47, den 2 aug. 1954.

För Göransson från Jarring.
Sök verkställa allmän efterforskning
om tyska krigsfångarna Wallenstein - förnamn
saknas - Rensinghoff - förnamn saknas - samt
general Gerstenberg återvänt till Tyskland samt
deras adress. De torde ha varit Lefortovskaja
fram till åtminstone 1948.

W. J.

KUNGL.
SVENSKA BESKICKNINGEN

Bonn, p.t. Köln, den 7 augusti 1954.
Strängt förtroligt 1 bil.

Broder,

./. I anslutning till sista stycket i handbrev Kumlin-
Lundberg den 3.7.1954 ber jag härmed få överlämna en
P.M. av Damgren om det samtal, som han här i går hade
med f.d. amiralen von Bredow.

/u/ T. Göransson

Utrikesrådet J a r r i n g ,
Utrikesdepartementet.

P.M.

Jag besökte igår den numera i Köln bosatte f.d. amiralen v. Bredow, som omkring årsskiftet återkommit från fångenskap i Ryssland, och som 1945-48 befunnit sig i fängelse i Moskva, därav 1947-48 i Lefortovskaja, samt sedan 1949 i Vladimir-fängelset.

De uppgifter, som amiral v. Bredow lämnade om sina medfångar i Vladimir, gingo i sak icke utöver de i Hinckeldeys lista över Vladimirfångar meddelade uppgifterna (se bil. 2 till handbrev Kumlin-Lundberg 3.7.54 under namnen: Braun, Bretthauer, Divisch, v. Gregory, Guse, v. Hinckeldey, Clauberg, v. Kleist, Kroner, Landwehr v. Prangenau, Mohnke, v. Oertzen, Pörzgen, Rensinghoff, Schmidt, Spalcke, Streckenbach, v. Stritzky, ten Hompel, Weidling, Zetz, de Angelis, Ekelius, Poel, Sanitzer).

B. nämnde, att han i Vladimir varit cellkamrat med en bulgarisk officer.

B. hade aldrig hört talas om någon svensk fånge; han hade ej hört talas om någon Wallenberg eller Langfelder, icke heller om Loyda, Pelkonen, Huber eller Hofstetter.

B., som mot slutet av kriget varit befälhavare för Östersjökustens marindistrikt, hade därvid haft konteramiral Kraft som en av sina underordnade. Vid

ett förhör under fängelsevistelsen i Moskva hade han bl.a. tillfrågats, huruvida han kände Kraft; förhørsledaren hade därvid framför sig haft ett papper, på vilket B. trodde sig kunna igenkänna Krafts namnteckning; han höll det för troligt, att Kraft just då befann sig i samma fängelse.

B. hade under de med honom anställda förhören beskyllts för att ha deltagit i aggressionen mot Sovjetunionen; sedermera fick han veta, att han dömts till 25 års fängelse såsom delaktig i angreppet. Han hade hemsänts, sedan han i upprepade inlagor protesterat mot sitt kvarhållande och framhållit, att han endast verkställt mottagna militära befallningar.

På min fråga förklarade B., att han icke kunnat iakttaga någon skärpning i bevakningen i Lefortovskaja på sommaren 1947.

Bonn, p.t. Köln, den 7 augusti 1954.

(K.A. Damgren)

KUNGL.
SVENSKA BESKICKNINGEN

Bonn, p.t. Köln, den 13 augusti 1954.
Strängt förtroligt. 1 bil.

Broder,

./.

Härmed ber jag få överlämna en P.M. av Damgren rörande ett samtal han den 12 dennes haft med den på bankdirektören von Hinckeldeys lista över hemkomna Vladimir-fångar uppförde Hans Bund. Denne satt fängslad i Vladimir från juni 1947 till maj 1953.

Vidare ber jag få meddela, att de i särskild ordning efterfrågade krigsfångarna Rensinghoff och general Gerstenberg icke återkommit till Tyskland. Rörande övriga omfrågade personer fortsätta vi våra efterforskningar.

/u/ T.Göransson

Utrikesrådet J a r r i n g ,
Utrikesdepartementet.

P.M.

Jag besökte igår i Heppenheim (an der Bergstrasse) den från fängelset Vladimir i Sovjetunionen hemkomne forne krigsfånge Hans Bund.

Bund, som nu är i 30-års åldern, berättade, att han såsom "Oberfeldwebel" i ett tyskt truppförband tillfångatogs i Prag i början av maj 1945, att han till en början såsom vanlig krigsfånge passerat olika krigsfängeläger i Sovjetunionen, att han den 21 april 1946 förklarades anklagad såsom krigsförbrytare, samt att han sedermera i regelrätt krigsrättsförfarande dömdes till 15 års fängelse. Han ankom den 6 juni 1947 till Vladimir-fängelset, där han befann sig till den 29 maj 1953, då han med en fångtransport avsändes till samlingslägret Tapiau i Ostpreussen, varifrån han omkring årsskiftet 1953/54 återkom till sin hemort Heppenheim.

Det framkom under samtalet med Bund, vilken såsom framgår av bankdirektören von Hinckeldeys lista över fångar i Vladimir (bil. till hbr Kumlin-Lundberg den 3 juli 1954), länge personligen varit tillsammans med bl.a. Pörzgen, Schildknecht och Stelzer, att B. visserligen under samvaron med dessa och andra medfångar i Vladimir hört dem berätta åtskilligt om tidigare fängel-

sevistelser och fängelsekamrater, bl.a. i fängelser i Moskva, men att han ingenting nämnvärt mindes av dessa berättelser. Han anförde såsom förklaring, att han ej tyckt sig ha anledning lägga något av sina medfångars berättelser om deras tidigare upplevelser på minnet, då han under vistelsen i Vladimir knappast räknat med att någonsin komma tillbaka till Tyskland; hade man vetat, yttrade han, att man nu skulle vara tillbaka i sin hemort, hade man nog bemödat sig att komma ihåg både det ena och det andra.

Bund hade således utöver de av honom lämnade uppgifter om andra Vladimir-fångar, vilka återfinnas på Hinckeldeys lista, knappast något av intresse att förtälja. Han hade aldrig hört talas om någon svensk, som skulle ha befunnit sig i fångenskap i Ryssland, och han hade aldrig hört namnen Wallestein, Gentz, Stühler, Loyda, Pelkonen, Huber, Langfelder eller Wallenberg. Han hade icke heller hört talas om någon generallöjtnant Stahel eller om generalmajor Spalcke. Han hade intet minne av att Pörzgen talat om någon ungrare vid namn Galfy eller om Rödel. Däremot hade han ett dunkelt minne av att han hört talas om en person vid namn Hofstetter, men han visste icke, huruvida han hört denne omnämnas såsom en i Vladimir befintlig fånge eller såsom en person, vilken någon medfänge träffat på annan ort. Vidare hade han hört namnet Supprian (vilken ju förekommer i Hinckeldeys lista över Vladimir-fångar, dock utan att Bund där angives som källa till någon uppgift om S.).

Bund omnämnde emellertid såsom en person, vilken torde sitta inne med direkt kännedom om medfångar i Moskva-fängelser, den på Hinckeldeys lista över från Vladimir hemkomna fångar upptagne Paul Koch, nuvarande adress: Husum, Markt 22, som varit tillsammans med general Gerstenberg i Vladimir, och som tidigare befunnit sig i olika fängelser i Moskva. Koch skall enligt Bunds uppgift vara en "höherer SS-Führer", som under kriget varit verksam i Sofia, där han i en eller annan form varit knuten till tyska legationen.

Bonn, p.t. Köln, den 13 augusti 1954.

(K.A. Damgren)

Bonn, p.t. Köln, den 6 september 1954.
Strängt förtroligt. 1 bil.

Broder,

Härmed ber jag få överlämna en P.M. angående ett samtal jag i går hade med den i januari 1954 från Vladimir hemkomne förre tjänstemannen vid tyska beskickningen i Sofia herr Hermann Meyer.

Meyer hade efter överenskommelse med beskickningen enkom för detta ändamål rest till Köln från sin nuvarande hemort Bad Harzburg, och beskickningen hade ansett sig böra ställa i utsikt ersättning för resekostnaderna. Hans biljett tur och retur III klass kostade 56 DM. Hotelluppehåll i Köln (två nätter på grund av de komplicerade tågförbindelserna) samt vivre kunde beräknas till ca 40 DM, varför beskickningen lämnade Meyer 100 DM till tackande av samtliga kostnader. Jag vore tacksam för meddelande, huruvida något hinder möter mot att beskickningen upptager detta belopp som en utgift i sina ordinarie räkenskaper med departementet.

/u/ T.Göransson

Utrikesrådet J a r r i n g ,
Utrikesdepartementet.

P.M.

angående samtal med Hermann Meyer.

Den 1 januari 1954 från rysk fångenskap hemkomne
förrre tjänstemannen vid tyska beskickningen i Sofia
Hermann Meyer infann sig denna dag efter överenskom-
melse å beskickningen. Under ett längre samtal med
mig berättade han utförligt om sina upplevelser under
fångenskapen.

M. hade sedan 1928 tjänstgjort i någon kanslist-
eller kamrerarebefattning vid beskickningen i Sofia,
där han bl.a. haft legationsrådet Mohrmann till chef.
I september 1944 hade han jämte de övriga beskicknings-
medlemmarna tillfångatagits av ryssarna. Via Odessa hade
han förts till Moskva, dit han anlänt den 3 oktober 1944
och insatts i Lefortovskaja, cell nr 163. Till cellkam-
rater hade M. fått tyske medborgaren Scharr och ungerske
medborgaren Laub, båda liksom han själv tidigare anställ-
da i relativt underordnade befattningar vid tyska beskick-
ningen i Sofia.

På en fråga, om M. känt namnen på några andra fång-
ar i Lefortovskaja svarade han, att han endast visste,
att samtliga medlemmar av beskickningen i Sofia ävensom
den tidigare tyske ministern därstädes baron von Richt-
hofen befunnit sig i fängelset.

M. förblev i samma cell till sommaren 1948. Någon

gång 1947 hade Scharr flyttats, och Meyer och Laub blevo ensamma kvar. 1948 hade även Laub bortförts och M. hade icke hört något om hans senare öden.

På sensommaren 1948 hade M. dömts till 25 års fängelse för spionage. Enligt vad han senare erfarit hade Scharr samtidigt dömts. Efter domen hade M. under en kortare tid placerats i olika celler i Lefortovskaja, varefter han den 10 december 1948 transporterats till Vladimir. I transporten hade även ingått herrar Emperer, Felchner, Oerlein och Waldschmid från beskickningen i Sofia samt en österrikare dr. Krenner, vilken som oljeexpert varit knuten till de tyska militärmyndigheterna i Bukarest. Endast M. och Krenner hade placerats i Vladimir, dit de anlönt den 11 december. De övriga hade transporterats vidare norrut.

I Vladimir hade M. till en början insatts i cell 53, block III, tillsammans med en del andra nyanlända fångar, däribland fyra tyskar, överstelöjtnant von Oertzen, handelsattaché Wittern, "Oberstabsarzt" Hunold och kanslisten Muschke från Sofia. De övriga fångarna voro ryssar.

M. hade vistats i denna cell ca två månader, därefter hade han förvarats i flera olika celler inom block III, vilkas nummer han ej längre kunde erinra sig.

Bland dem M. delat cell med respektive personligen träffat i Vladimir voro: general Hansen, "Sonderführer" Landwehr von Prangenau, "Sonderführer" ten Hompel, professor Clauberg, "Oberfeldwebel" Hans Bund, överstelöjtnant Keitel, legationsrådet Stelzer (beskickningen Bukarest), pressattaché Pörzgen, herr Biermann (beskickningen Sofia), överste Siegel, ingenjör Rensinghoff (oljeexpert vid beskickningen i Bukarest), dr. Ekelius (från Wien, numera avliden), konsulatssekreteraren Prange från Auswärtiges Amt (numera avliden), "Polizeihauptmann" Martin från Danzig, generallöjtnant Göhrum, "Oberstleutnant der Polizei" Hammerschmidt, general Spalcke samt överste Schildknecht.

M. kunde icke erinra sig, att Pörzgen berättat något om sina tidigare upplevelser under fångenskapen. Han lede av tuberkulos och befunno sig vid mycket dålig hälsa. Om Schildknecht

kunde M. endast upplysa, att han varit mycket förtegen, att han varit en högt ansedd officer och haft svårt att samarbeta med fältmarskalk Paulus, samt att han anlänt till Vladimir så sent som 1953 från något läger i polartrakterna. General Spalckes hälsotillstånd vore dåligt.

Medfångar, som M. hört omtalas men ej personligen träffat, vore överste Dietl (som en tid varit cellgranne), greve Adelmann (konsul i Ploesti), en furst von Sigmaringen och en Krupp von Bohlen und Halbach.

Av övriga nationaliteter företrädde i Vladimir nämnde M. japaner, österrikare, fransmän, amerikanare och finnar. Han hade emellertid icke lagt några namn på minnet.

M. ansåg sig i stort sett ha blivit väl behandlad i Vladimir. Han hade ofta varit sjuk och då fått god vård. När en gång en operation varit nödvändig, hade fängelsets kvinnliga överläkare ombesörjt, att en specialist från Moskva tillkallats, vilket enligt M. ingalunda vore något enastående fall. Även flera inom fängelseledningen hade haft en human och förståelsefull inställning, särskilt "die Nationalrussen" (storryssarna) hade kommit bra överens med tyskarna. Kroppslig misshandel hade aldrig förekommit i M:s fall.

Omkring en vecka efter Stalins död hade en MVD-major i fängelseledningen sagt till fångarna, att mycket nu komme att ändras, "förmodligen till det bättre". Snart därefter hade mathållningen blivit avsevärt förbättrad, bl.a. 700 gram bröd dagligen i stället för tidigare 400.

I slutet av augusti 1953 hade fångarna erhållit meddelande om att de kunde inlämna nådeansökningar. M. hade gjort detta i september och strax därefter blivit undersökt av en läkare, som förordat frigivning. Den 27 november hade han fått besked om att denna beviljats. Tillsammans med tre tyskar från Workuta-lägren hade han förts till genomgångslägre Maximovka i Donets-området och senare till ett "Heimschaffungslager" i Krasnopole i närheten. Därifrån avgick den 24 december 1953 en transport om ca 1.400 fri-

givna, som kommit från läger och fängelser i alla delar av landet, ända från Kamtschatka. I transporten hade M. träffat sina kolleger från Sofia herrar Scharr, Felchner och Waldschmid, vilka varit i Workuta.

Den 21 januari 1954 anlände M. till Fürstenwalde i tyska sovjetzonen och fortsatte därifrån över Eisenach till uppsamlingslägret Friedland på västtyska sidan.

Tillfrågad av mig sade sig M. aldrig ha hört namnen Hille, Huber, Hofstetter, Loyda, Langfelden, Stahel, Kraft, Pelkonen, Roedel, Wallenberg, Zoltan de Rivo, Tomsen, Gentz och Stühler.

När jag nämnde namnet Supprian erinrade han sig vagt, att han i något sammanhang hört detta.

Tillfrågad om namnet Wallestein, förklarade M. genast, att han ofta hört det nämnas i Vladimir, där W. sutte fängslad. W. hade varit i Bukarest efter att tidigare ha vistats i Bulgarien. Till yrket vore han köpman. M. trodde, att W. alltjämt befunne sig i Vladimir.

M. förklarade, att han under hela sin tid i Ryssland aldrig mött eller hört talas om någon svensk eller annan skandinav.

Köln, den 6 september 1954.

/u/ T. Göransson

Bonn, p.t. Köln den 27 december 1934.
Strängt förtroligt.

1 bil.

*Öij Jarring
Jan. esk. del
31/12*

Broder,

I anslutning till mina handbrev den 13 och 25 sietlidna
augusti ber jag få meddela, att Auswärtiges Amt numera, genom
i avskrift närslutna skrivelse den 20 dennes från legations-
rådet Hergt, framlagt resultatet av sina på vår begäran
igångsatta undersökningar rörande Rysslands-fångarna Wallen-
stein, Rensinghoff, Gerstenberg, Genn och Styhler. Ingen av
dem har återvänt. Beträffande Gerstenberg och Rensinghoff
bekräftas tidigare på annan väg inhämtade uppgifter. Wallen-
stein har spårats till Intern-lägre. Upplysningarna rörande
Genn och Styhler äro mycket magera.

I Hergts brev lämnas vidare uppgift om åtta under tiden
mars - juni 1934 till Väst-Tyskland återkomna fångar.

u/ T. Göransson

Herr Utrikesrådet J a r r i n g,
Stockholm.

Avskrift.

Auswärtiges Amt
204-514-01/76/3963/54

Bonn, den 20. Dezember 1954

Herrn

Legationsrat G ö r a n s s o n
Königlich Schwedische Gesandtschaft
Köln - Marienburg
Ulmenallee 96

Sehr geehrter Herr Legationsrat :

Im August dieses Jahres hatten Sie mich um nähere Angaben über fünf in der Sowjetunion zurückgehaltene Gefangene gebeten. Da die Ermittlungen längere Zeit in Anspruch genommen haben, ist es mir erst heute möglich, Ihnen zu antworten. Im einzelnen haben die von mir angestellten Nachforschungen folgendes ergeben:

1. Wallenstein

Ernst Ludwig Wallenstein, geboren am 3.5.1906. Das Deutsche Rote Kreuz steht mit der Schwester des Obengenannten, Frau Friedel Boelke, Frankfurt/Main-Süd, Danneckerstrasse 22, in Verbindung.

Frau Boelke hat dem Deutschen Roten Kreuz mitgeteilt, dass Herr Wallenstein am 15. Juni 1954 aus sowjetischer Gefangenschaft unter der Anschrift: Postfach No. 5110/31 - geschrieben hat. Die Postfach No. 5110/31 gehört zum Strafverwaltungsbezirk Inta.

Die nachstehend aufgeführten Heimkehrer haben ebenfalls bestätigt, dass sich Herr Wallenstein im sowjetischen Strafverwaltungsbezirk Inta befindet:

Fred Felchner (22b) Mainz/Rh., Am Fort Elisabeth 27,

Heinz Haase (1) Berlin-Wannsee, Lindenstr. 3,

Hans Hergeth, (22a) Duisburg-Hamborn, Fehnerstr. 121,

Friedrich Scharr (13b) München-23,
Wilhelmstr. 6 b/Beck,

Walter Schmidt (1) Berlin-Charlottenburg,
Dankelmannstr. 17,

Vincens Witte (1) Berlin-W.30,
Ansbacherstr. 15,

Hermann Wolske (1) Berlin-Grunewald,
Eichkatzweg 44.

2) R e n s i n g h o f f

Herr Bernhard Rensinghoff, geboren am 23.10.1900,
wird nach mehreren Aussagen von Heimkehrern im sowjetischen Gefängnis Wladimir zurückgehalten. Die Anschrift seiner Ehefrau lautet: Frau Rensinghoff, Gescher/Westfalen, Fabrikstr. 45.

3) G e r s t e n b e r g

General Alfred Gerstenberg, geboren am 6.4.1893,
befindet sich ebenfalls im sowjetischen Gefängnis Wladimir.

4) G e n z

Das Deutsche Rote Kreuz hat über Herrn Genz folgendes mitgeteilt:

"Hier liegt folgender Suchantrag vor:

G e n t z , Vorname unbekannt, Journalist
zuletzt Berichterstatter für amerikanische
Zeitungen, aus Berlin-Schlachtensee, de la
Gardiestr. 16-18,
1947 angeblich in Halle verhaftet.

Antragsteller:

Konsul R e i n i u s

H a m b u r g

Schwedisches Generalkonsulat.

Nachstehende Meldung erhielten wir von
einem Heimkehrer, der im Dezember 1953 entlassen wurde:

G e n z , Willi, geb. ca. 1908/13

Heimatanschrift: Berlin-Neukölln

lebend gesehen im Frühjahr 1950 in
Sachsenhausen,

gemeldet von:

Willy Dielenschneider

(23) Emden/Ostfriesland, Wilgumerstr. 14
b/Voigt.

Der Heimkehrer gibt an, dass er die Angehörigen des von ihm gemeldeten Willi Genz, die in (1) Berlin-Neukölln, Karl Marxstr. 182 wohnhaft sind, benachrichtigt hat.

Der von Ihnen genannte G e n z ist mit dem im obigen Suchantrag aufgeführten G e n t z identisch. Ob jedoch zwischen dem Gesuchten und dem gemeldeten Willi Genz eine Identität besteht, kann noch nicht gesagt werden. Die Ermittlungen werden sofort eingeleitet, das Ergebnis werden wir Ihnen mitteilen."

5) S t y h l e r

Herr Helmut Styhler, geboren am 27. Oktober 1915, wurde zuletzt im Juni 1949 im sowjetischen Kriegsgefangenenlager Kuibyschew gesehen. Seit dieser Zeit fehlt jede Nachricht.

6) Zwischen März und Juni 1954 wurden aus der Sowjetunion insgesamt dreizehn Gefangene entlassen. Davon sind die nachstehend genannten acht Heimkehrer in die Bundesrepublik entlassen worden:

- a) Philipp Ida, wohnt mit ihren Kindern Ingrid und Franz in Borstel Krs. Pinneberg bei Fam. Thomsen.
- b) Schmidt, Karl-Heinz, Hamburg, Steindamm 3.
- c) Hoffmann Georg, München, Regierungslager 54.
- d) Kossmann Lydia, wohnt mit ihrem Kind Vera-Monika in Berlin-Charlottenburg, Kantstr. 153.
- e) Mishuhn Siegfried, Berlin-Spandau, Strasse unbekannt.
- f) Wailke Fritz, Bremen-Osterholz, Heerstr. 134.

g) Teipelke Kurt, Recklinghausen,
Elperweg 90.

h) Seidel Ernst, Obererlenbach-Friedberg,
Schulstr. 13.

Mit verbindlichsten Empfehlungen

Ihr sehr ergebener

gez. Hergt.

Från . Wien

Avsant den TELEX 19 kl.

Inkom den 22 7 1955 kl. 1200

Utskrivet i 4 ex. Detta är ex. nr

3

49.

Edert chiffer 49. För Kabinettssekreteraren.

Primo. Manfred uppger, att den Waldenberg han träffat i Vorkuta icke var den svenska diplomaten utan en förmodligen tysk fånge, som av ryssarna förmåddes antaga namnet Waldenberg för att förvilla spåren. Manfred hävdar, att denna taktik tillämpats i flera fall. Bl.a. hade då Manfred satt i Wladimir en falsk Manfred placerats i Verchne Wral'sk.

Secundo. Manfred satt oktober 1952 till maj 1955 i Wladimir och träffade där bl.a. f.d. attachén vid tyska beskickningen i Bukarest Rensinghoff samt f.d. tyske legationsrådet därstädes Stelzer. Rensinghoff omtalade, att han, då han någon gång 1953 förflyttades från Wladimir till Lubljanka för rannsaking, genom väggknackningar erfor, att en svensk diplomat, som Manfred kallade Waldenberg, då befann sig där. Stelzer, som 1954 tillfälligt rannsakades i Lubljanka, hade där likaledes genom knackningar erfarit, att en svensk diplomat Waldenbyrg fanns i en s.k. transportcell avsedd för fångar, som skulle överföras till Butirki.

Tertio. Sedan vissa Manfreds uppgifter om sig själv kontrollerats sändes utförligare rapport.

Allard

Se kabinettsskreterarens handbrev till
Allard, Wien, dagtecknat den 28/7 1955 å
doss. XX.

Från Wien

Avsant den TELEX 19 kl.

Inkom den 29/7 19 55 kl. 1720

Utskrivet i 4 ex. Detta är ex. nr

4

53.

För Kabinettssekreteraren.

Primo. Efter Braunerhielms förhör med Manfred idag förefaller det mig övervägande sannolikt, att denne varken är sovjetagent eller identisk med Cyrus' anonyme sagesman. Manfred förnekar själv, att han känner Cyrus liksom denne förnekar, att han känner Manfred.

Secundo. Manfred uppgiver, att han i Wladimir suttit i samma cell som de tyska diplomaterna Stelzer och Rensinghoff, vilket gör de senares uppgifter om Wallenberg mera trovärdiga. Manfred jämte ett antal diplomater och högre officerare sutto i Wladimir i den s.k. generalsetagen. I Manfreds cell tidvis 14 personer, varibland de två ovannämnda tyska diplomaterna. Manfred tror, att Gottlieb som han träffat under hemtransporten från Ryssland vet mycket. Utförlig redogörelse samtalen med Manfred och våra intryck dennes person med tisdagskurir

Alk rd

Utdrag av bilaga till Wien 487, 2.8.55.

Jag bad så Manfred återigen redogöra för, vad han i Wladimir hört om Waldenberg. Manfred upprepade då, att han i Wladimir träffat tvenne tyska diplomater, nämligen förre attachén vid tyska beskickningen i Bukarest, Rensinghoff, och legationsrådet av första klassen vid samma beskickning, dr. Stelzer. Den förre hade berättat, att han, då han 1953 tillfälligt överfördes till Lubljanka i Moskva för rannsakning, genom knackningar i väggen erfor, att en svensk diplomat Waldenberg befunno sig i samma fängelse. Dr. Stelzer hade på samma sätt 1954 tillfälligt överförts till Lubljanka för förhör och då likaledes genom väggknackningar fått reda på, att en svensk diplomat Waldenberg skulle finnas i en s.k. transportcell, där man satte fångar, som skulle komma att överföras till Butirki (enligt Manfred skulle fängelsets officiella namn vara Butirskaja). Waldenbergs namn hade av dessa två tyskar nämnts tillsammans med flera andra och såvitt Manfred nu kunde erinra sig, hade aldrig några ytterligare detaljer relaterats. Manfred sade sig aldrig tidigare ha hört talas om den "verkliga" Waldenberg och kom först nu till den uppfattningen, att den Waldenberg han lärt känna i Vorkuta levde där under antaget namn.

Utdrag av bilaga till Wien 487, 2.8.55. (bil.3).

Manfred förklarade, att han suttit i samma cell som Rensinghoff och Steltzer, och att dessa personligen nämnt Waldenbergs namn för honom. I övrigt upprepade Manfred sin tidigare skildring och kunde inte erinra sig något nytt om Waldenberg.

- - - - -

Utdrag av bilaga till Wien 545, 23.8.55.

P.M.

angående uppgifter om Wallenberg m.m. lämnade av Dr. Manfred vid samtal den 16 augusti 1955.

Jag bad Manfred närmare redogöra för omständigheterna kring de tillfällen, då Rensinghoff och Stalzer skulle ha nämnt om Wallenberg i Lubljanka. Hade dessa två personer suttit i samma cell som Manfred, innan de fördes till Lubljanka? Manfred svarade, att så icke vore fallet; de hade kommit till hans cell först efter återkomsten från Moskva.

Jag uppmanade Manfred att försöka erinra sig, huruvida Rensinghoff och Stalzer hade berättat något om Wallenberg eller blott nämnt hans namn. Manfred letade i sitt minne och svarade sedan, att han ville minnas, att de omtalat, att Wallenberg vore sjuk och att han ofta förhört. Det var Stelzer, som hade sagt, att Wallenberg vore sjuk, när han satt i transportcellen. Jag frågade, om Stelzer alltjämt fanns kvar i Wladimir. Manfred svarade prompt, att Stelzer i januari 1954 hade flyttats från den cell, där Manfred satt och i februari eller mars skulle ha flyttats från Wladimir till något annat fängelse. I april månad skulle han ha kommit till Irkutsk. Beviset för att dessa uppgifter voro riktiga vore fru Stelzer, som numera frigivits och bodde i Tyskland och som hade släktingar i Österrike. Hon skulle veta, var hennes man fanns (på denna punkt synes Manfred vara felunderrättad, då ju fru Stelzer icke själv lär ha några upplysningar om sin mans öden. Manfreds uppgifter stämma ju dock väl överens med vad Bernert berättat).

Jag frågade hur Stelzer under sådana omständigheter kunde ha varit i Lubljanka så sent som 1954 och ha berättat härom. Manfred blev nu osäker på sin sak och erkände, att han vid vårt första samtal hade gjort en beräkning, vid vilken tidpunkt det måste ha varit, som Rensinghoff och Stelzer berättade om Wallenberg. I alla händelser hade Stelzer återkommit från Lubljanka någon tid efter Rensinghoff och med största sannolikhet mycket sent år 1953. (Då Manfred enligt egen uppgift kom till Wladimir först i oktober 1952, måste Stelzer och Rensinghoffs uppgifter under alla omständigheter ha lämnats efter detta datum).

Utdrag av bilaga till Wien 571, 29.8.55.
(samtal med Victor Hahn)

- - - - -
På tal om övriga medfångar i Wladimir meddelade Hahn, att han i cell nr 17 träffat en tysk tolk vid beskickningen i Sofia, Divisch. Vidare hade han hört talas om förre tyske ministern Bekerle men icke delat cell med denne. Så var även fallet med Stelzer och Rensinghoff, vilka Hahn nämnde utan att jag frågade.
- - - - -

Utdrag av bilaga till .ien 585, 6.9.55.

(Samtal med Alfred Cretnik)

Tillfrågad om han kände dr Maximilian Manfred meddelade Cretnik, att han gjort detta sedan ett 10-tal år tillbaka, alltså långt före fångenskapen. Cretnik tillfrågades, om han någon gång delat cell med Manfred, men detta förnekade han. Cretnik hade emellertid dagligen "telefonerat" med Manfred, som vistades i cell nr. 68 i Wladimir. Cretnik framhöll vidare med stor bestämdhet, att Manfred blott suttit i två olika celler i Wladimir (jfr Hahns vittnesmål). Tillfrågad om han visste vem som mer suttit i cell nr 68 meddelade Cretnik, att Rensinghoff gjort detta i april 1955.

På tal om övriga medfångar i Wladimir sade Cretnik, att fru Stelzer suttit i cell nr 37, Corpus 3 i Wladimir. Han visste icke i vilken cell Stalzer själv suttit men trodde, att en "ingenjör Hans Svoboda i Wiener Neustadt" skulle känna till detta.

Vid Lorentzons och mitt sista samtal med honom, lämnade Manfred en hel del uppgifter, som direkt strida mot, vad han tidigare sagt. Förut har han sålunda på direkt fråga förklarat, att han träffade Rensinghoff och Stelzer först sedan de återkommit från Lubljanka; nu säger han, att de sutto i hans cell, när de bortfördes till Lubljanka. Denna motsägelse kan möjligen bero på, att Manfred första gången missförstod min fråga. Värre är, att han tidigare nästan som en utantillräxa rabblade upp, att Rensinghoff 1953 och Stelzer 1954 berättat, att de i Lubljanka fått veta, att Waldenberg befunno sig där och att Stelzer tillagt, att Waldenberg satt i transportcellen för Butirki och att han vore sjuk samt att Manfred tillagt, att han icke kunde erinra sig, att man lämnat ytterligare upplysningar om Waldenberg. Nu säger Manfred, att fallet Waldenberg flitigt diskuterats i cellen och att det var något av en sensation bland tyskarna i Wladimir, att en svensk diplomat hölls fången. Manfred uttryckte sig i övrigt under samtalet ytterst slarvigt på många punkter. Vid ett tillfälle sade han sålunda, att Stelzer berättat, att Waldenberg satt i Lubljanka eller Butirki. Tidigare har ju Manfred exempelvis också sagt, att han kom till Wladimir i oktober 1952, ehuru han icke kunde erinra sig exakt datum; nu angav han årsskiftet 1952-53.

Ovanstående skulle kunna leda till antagandet, att Manfred av ryssarna erhållit i uppdrag att till oss framföra ett visst meddelande rörande Stelzer och Rensinghoff och att han så här långt efteråt icke riktigt kan komma ihåg, vad han först meddelat oss och därför börjar motsäga sig. Detta förefaller mig emellertid alltså osannolikt, då det är svårt att inse, vart man på rysk sida skulle vilja komma med ett sådant meddelande. Det förefaller mig i stället troligare, att Manfreds minne i själva verket hela tiden varit ganska osäkert

och att han därför ur egen fatatur lägger till och fabulerar en hel del. Jag kan tillägga, att Manfred själv förklarar, att han har ett visuellt minne, och det är alldeles tydligt, att, när han försöker erinra sig, vad en person har sagt, han anstränger sig att se framför sig den situation, då yttrandet fölls.

Såsom i tidigare promotorier framhållits, lider Manfred synbarligen av vissa psykiska skador och vi ha sett andra tecken på komplex och tvångsföreställningar hos honom än hans ovan refererade ljuganden om kontakter med pressen. För övrigt tycks han alltjämt stå under läkaruppsikt för psykiska åkommor.

Såvitt jag kan förstå, kunna vi nu icke komma längre med Manfred. Med någon grund av säkerhet synes av hans vittnesmål endast kunna dragas den slutsatsen, att Stelzer och Rensinghoff vid någon för oss osäker tidpunkt hört talas om Wallenberg. Även om vi hade kunnat intyga, att Manfreds vittnesmål härom till alla delar är tillförlitligt, skulle väl detta endast leda till, att uppmärksamheten i de vidare efterforskningarna riktades mot Stelzer och Rensinghoff och dem som träffat dessa. Trots att värdet av Manfreds vittnesmål nu är tvivelaktigt, blir ju följden densamma.

Wien den 20 september 1957.

Erik Braunerhielm

Utdrag av bilaga till Wien 612, 20.9.55.

(samtal med dr. Manfred)

- - - - -

I cell 55 satt Manfred tillsammans med general Bente-
vegni, Generalvolksturmführern från Dresden Fritz Siegel och
Rensinghoff.

I cellerna nr 8 och 9 var Manfred tillsammans med
Stelzer, generalerna Angelis och Streckenbach, arkitekt Böhm,
en wienare vid namn Alfred Göpner och tyske attachén i Buka-
rest, Langer, samt med medfångarna från cell 55, vilka samtidigt
flyttats.

- - - - -

Tillsammans med Stelzer hade Manfred varit i cell 8 i
november 1953 samt därefter i cell 68 till slutet av mars 1954,
då Stelzer bortförts. Sedermera hade Manfred av fångar från
Alexandrovsk erfarit, att Stelzer förts dit.

Rensinghoff hade Manfred träffat dels i cell 55 och
dels i cell 68. Manfred uppgav, att under den tid han varit
tillsammans med Stelzer och Rensinghoff Stelzer en gång förts
till Lubljanka för förhör och Rensinghoff två gånger. Manfred
kunde icke närmare erinra sig tidpunkterna för dessa resor
men ville minnas, att Stelzer kommit tillbaka från Moskva i
januari 1954 och att Rensinghoff förts dit en gång under vis-
telsen i cell 55 och en gång under tiden i cell 68.

Manfred berättade, att man i cell 68 mycket diskuterat
anledningen till, att en svensk diplomat vistades i Lubljanka.

- - - - -

Jag har ännu icke kunnat bilda mig en uppfattning om,
huruvida Manfreds uppgifter om Stelzer och Rensinghoff angående
Raoul Wallenberg äro sanna eller icke. Manfreds manöver med
United Press-journalisten Cyrus talar ju icke till Manfreds
fördel. Vidare kan Cyrus ha omtalat för Manfred, att det exis-
terar en Wallenberg.

Wien den 17 september 1955.

Gunnar Lorentzon

1370

Strängt förtroligt.

P.M.

Över samtal med *Frederik* Rensinghoff den 15 oktober 1955.

Rensinghoff, under andra världskriget wirt-
schaftsreferent vid tyska beskickningen i Bukarest. Eftersom
Rensinghoff torde vara ett av våra viktigaste vittnen och jag
i förväg erfarit, att denne tillsammans med Schellhorn skulle
återkomma på natten mellan den 14 och 15, lyckades det med
benäget bistånd från tyska röda korset att meddela de båda
återvändande fångarna det önskvärda i att de icke för pressen
yttrade något om de under fångenskapen sammanträffat med någon
svensk. Jag följde Rensinghoff från hans första registrering
i lägret i Friedland, över "förhöret" hos tyska röda korset
och fick därefter ett samtal på cirka en timme med honom.
Redan under förhöret hos Suchdienst fick jag klart för mig,
att Rensinghoff är ett synnerligen vederhäftigt vittne. Such-
dienst förhör går nämligen till på så sätt, att fången får
bläddra i en diger bok där namn på försvunna tyskar och öster-
rikare samt även en del övriga nationers medborgare finnas för-
tecknade. Då jag under mitt arbete i Österrike lärt känna
ett trettio-tal medborgare, vars öden även Rensinghoff kände
till, kunde jag konstatera, att denne på ingen punkt vare sig
lade till eller drog ifrån något från fakta. Jag vill därför
tillmäta Rensinghoffs vittnesmål den allra största betydelse.
Rensinghoffs minne synes, trots alla strapatser, vara det
allra bästa.

Då även Rensinghoff, som så många andra krigsfångar, hade
nära släktingar väntande på sig, kunde mitt samtal med honom
tyvärr icke bli så utförligt som hade varit önskvärt. Rensing-
hoffs adress var numera: Fabrikstrasse 45, Gescher/Westfalen.

Rensinghoff togs av ryssarna den 2 september 1944 i Buka-
rest och fördes med flyg till Moskva där han inträffade den

i Lefortovskaja

19 september 1944 och insattes i cell 150 i 2. Stock/tillsammans med Rantzau och Wallenstein. I cell 150 kvarblev Rensinghoff till den 21 mars 1948, då han flyttades till cell 141 i samma våning. Denna cell delade han med generalen Gerstenberg och Wallenstein. Jag fick intrycket, att Rantzau avlidit under mellantiden.

Rensinghoff hade lärt sig knacka rätt snart och han behärskade såväl idiot- som kvadratsystemet, samt även kvadratsystemet i en "förfinad" form, vilket går ut på 10-grupper och således skulle kunna kallas ett decimal-system.

Utan att jag frågade om det, berättade Rensinghoff villigt om vilka fångarna varit i granncellerna och meddelade, att i cellen 149 suttit majoren von Hinkeldey och f.d. tyske ministern i Finland, Zechlin, samt en Telegraf-överinspektör Leaman. Av dessa hade Zechlin vistats med Rensinghoff hela tiden under det att de både övriga utbytts av generalen Pieckenbrok och Sonderführern Waschkau.

I cellen på höger sida, således 151 hade först Supprian och Wallenstein suttit. Därefter hade Wallenstein införts till Rensinghoff i cell 150 och i cellen 151 hade insatts två finnar och en ryss, med vilka Rensinghoff därefter icke haft förbindelse. Rensinghoff kunde icke på stående fot ^{till följd av} ~~xxxxxxx~~ den hetsiga stämningen som rådde i Friedland på rak arm erinra sig, vid vilka tidpunkter skiftet av fångar skett och jag fann det för tillfället icke heller påkallat att "plåga" honom härmed. Efter en viss tid hade emellertid de båda finnarna och ryssen utförts ur cell 151 och där hade insatts en tysk Oberleutnant Gentch. Denne hade under cirka 1½ år ensam suttit i cellen 151. Rensinghoff kände mycket väl till Gentchs öde på grund av att då Rensinghoff flyttats till cell 141, Gentch hade kommit till cell 142, där de åter hade kunnat upptaga kontakten.

För att underlätta vårt samtal uppritade jag bifogade skiss med cellerna 149, 150, 151 och 152 i andra våningen (2. Stock) utmärkte, samt med de för Rensinghoff obekanta numren i första och tredje "Stock" korresponderande cellerna betecknade såsom 1, 2, 3 respektive 4, 5, 6. (Se skiss).

I cell 2 hade under längre tid vistats den tyske överste-

löjtnanten Röstel, Oberleutnanten Schüler samt den tyske kanslisten i Bukarest, Bergemann. Den senare dock endast åren 1945-47.

I cell nr. 1 hade vistats Roedl och Wallenberg. Med Roedl var Rensinghoff säker att han haft förbindelse till 1948 eller möjligen endast till hösten 1947.

Med cell nr. 3 hade Rensinghoff icke haft några som helst förbindelser. Han förmodade att det vistats ryssar i cell nr. 3.

Med cellerna nr. 4 och 5 hade han heller icke haft några som helst förbindelser och han anade icke ens vem som vistats i dessa celler.

I cell nr. 6 hade suttit den tyske Sonderführern von Röllinghoff från Dortmund, vilken förts dit från ett läger i Kiev tillsammans med två Feldwebeln från Luftwaffe. Med dessa hade Rensinghoff haft förbindelse ungefär 6 - 8 månader, varefter de tre återförts till lägret i Kiev.

Det hade huvudsakligen varit med Roedl som Rensinghoff varit i knacknings-förbindelse, men även vid vissa tillfällen hade han knackat direkt med Wallenberg. Roedl hade om Wallenberg berättat, att denne häktats av ryssarna i Budapest då han vid stadens belägring åkt dessa till mötes. Wallenberg hade med sig förts till Moskva och insatts i Lefortovskaja. I fängelset hade han endast underkastats "Personalaufnahme" och inga som helst förhör hade ägt rum intill 1947. Wallenberg hade då skickat ett stort antal ansökningar till fängelsekommisariern om att han måtte bli förhörd. Någon gång under 1947 hade Wallenberg förts till förhör, varvid kommisariern meddelat honom, att han var ett klart fall och att han var arresterad för spioneri i Budapest. Om han ansåg sig oskyldig åläge det Wallenberg att bevisa detta. Det bästa beviset för att Wallenberg vore skyldig låge däri, att den svenska Moskva-beskickningen icke inskridit till hans förmån och att "hans regering icke mer ville ha med honom att göra".

Efter mycket knackande mellan Rensinghoff och Roedl och Wallenberg, hade man enats om att Wallenberg borde skicka en ansökan till Stalin där han skulle åberopa sin diplomatiska ställning och hemställa om att bli förhörd. Denna ansökan inlämnades

Även av Wallenberg någon gång på vintern eller våren 1947. Rensinghoff kunde mycket väl erinra sig om denna ansökan, då Wallenberg "konsulterat" såväl Rensinghoff som Rantzeau om den diplomatiska terminologin, då hans ansökan till Stalin avfattats på franska.

Wallenbergs ansökan till Stalin insändes och efter en tid meddelade Wallenberg Rensinghoff att "der Empfang wurde bestätigt und sein Gesuch wird geprüft".

Rensinghoff tog sig härfter en kort funderare över sina förbindelser med Roedl och Wallenberg och sade därefter, att han med säkerhet ville minnas, att såväl Wallenberg som Roedl utförts ur cellen vid slutet av år 1947.

Härfter fortsatte Rensinghoff berättelsen om sina egna levnadsöden. Han berättade sålunda att han anlänt till Vladimir den 15 oktober 1948 och insattes i corpus 3 cell nr 51, varefter han i april 1949 flyttades till cell 64. Vid slutet av april 1949 insjuknade Rensinghoff på grund av undernäring och fördes till cell 44 i corpus 3, vilken användes som sjukcell. Där vistades Rensinghoff i cirka 9 månader, varefter han kom till cell 62 i november 1949. Därefter vistades han i cell 42 intill april 1950, då corpus 3 utrymdes och samtliga fångar inrymdes i corpus 1, där de vistades under hela sommaren 1950. I corpus 1 satt Rensinghoff i cellerna 67 och 89. Under sommaren renoverades corpus 3 och på hösten överfördes Rensinghoff åter till corpus 3 och insattes i cell 54, där han kvarblev till september 1951 då han förflyttades till cell 54. I denna cell kvarblev Rensinghoff till november 1953 då han flyttades till cell 68, där han kvarstannade till juni 1955, då han flyttades till cell 37 i vilken cell han kvarblev till frigivningen.

Rensinghoff meddelade på min fråga, att han aldrig förts från Vladimir till något Moskva-fängelse för förhör. Däremot förhöordes han en gång i Vladimir i april 1949 och då huvudsakligen angående hans uppfattning om den titoistiska regimen i Jugoslavien.

Tillfrågad om Rensinghoff kände till om Stelzer förts till Moskva för förhör meddelade Rensinghoff dels att han varit tillsammans med Stelzer i Vladimir från december 1953 till januari 1954, dels att Stelzer för honom berättat, att han vid upprepade tillfällen förts till Moskva för förhör. Stelzer

hade därvid utfrågats huvudsakligen om med vilka medfångar han suttit, dels om sina förbindelser från beskickningstiden i Moskva.

Tillfrågad om Rensinghoff kände till Gotthold Starke, svarade Rensinghoff, att han var av den uppfattningen, att denne redan torde ha återvänt hem. Då tiden var knapp, ingick jag inte närmare på spørgsmålet Starke.

20-68
Närpå frågade jag Rensinghoff om han kände Dr. Maximilian Manfred, varpå Rensinghoff reagerade mycket häftigt. "Denne mans bekantkap har jag åtnjutit under minst två år i cellerna 55 och 86 i Vladimir". Rensinghoffs ton, då han talade om Manfred, var mycket nedsättande. På min fråga, om Rensinghoff för Manfred omnämnt Wallenberg, svarade han, att han sannolikt icke gjort detta, men han höll det icke för osannolikt, att han vid samtal med övriga medfångar och vid s.k. telefonering eller vid knackning omnämnt Wallenbergs namn.

Jag frågade därefter Rensinghoff om Manfred träffat Stelzer, varpå jag erhöll svaret, att Manfred måste ha gjort detta under december 1953 och januari 1954, då han själv, Stelzer och Manfred vistats i samma cell.

Rensinghoff meddelade spontant att han i högsta grad förvånade sig över att jag utfrågade honom om Wallenberg. Det gick nämligen först nu upp för Rensinghoff, att Wallenberg icke hade kommit tillbaka. Sedan jag meddelat honom detta, föreföll han ytterst konfunderad och kunde överhuvudtaget icke föreställa sig något skäl varför Wallenberg icke skulle ha släppts tidigare.

Rensinghoff hade aldrig hört talas om Wallenbergs chaufför och ej heller hört talas om namnet Langfelder.

Tillfrågad om Rensinghoff kände till Wallenbergs familjeförhållanden, svarade Rensinghoff, att han icke knackat mycket med Roedl härom, men att Roedl vid ett tillfälle då Wallenberg var på förhör hade meddelat Rensinghoff, att han var släkting till en mycket känd svensk bankir.

Göttingen den 16 oktober 1955.

(Gunnar Lorentzen)

Kopier
Dresdner Hof

Stenographische
Lehrbuch

Wörterbuch-
Lektion
Zusatz

III	1	2	3				
	Wörterbuch	Wörterbuch	Wörterbuch				
	149	150	151	152	153		
II	Wörterbuch	Wörterbuch	Wörterbuch	Wörterbuch	Wörterbuch		
I	?	?	Wörterbuch				
Part 1000							

Zusammen d. 16-10-55

7. 10. 55

(m) Hermann Lorenz

Rensinghoff

Strängt förtroligt.

P.S. till P.M. angående samtal med Rensinghoff.

Rensinghoff meddelade under samtalet att han erinrade sig att såväl Roedl som Wallenberg kommit till Lefortovskaja från Lubljanka samt att polisattachén vid tyska beskickningen i Bukarest, Gustaf Richter suttit tillsammans med Wallenberg under Lubljanka-tiden.

Göttingen den 16 oktober 1955.

(Gunnar Lorentzon)

Utdrag av Wien 680, 17/10-55.
(samtal med Huber)

Med hänsyn härtill och då jag hörde, att Lorentzon redan i Friedland haft ett förhör med honom, inskränkte jag mig till att efterhöra vad han i stora drag hade att berätta.

Huber omtalade, att han under tre veckor 1945 (han sade ursprungligen två månader men rättade vid ett kort sammanträffande idag uppgiften till tre veckor) suttit i samma cell som Langfelder i Lefortovskaja, varunder Langfelder berättat om Wallenberg. Huber namngav dessutom flera personer, som 1945 träffat antingen Langfelder eller Wallenberg själv. Bl.a. hade samtidigt med Huber återkommit en förutvarande "polisattaché" vid tyska beskickningen i Buakrest, Richter, vilken träffat Wallenberg, samt attachén Rensinghoff och generalkonsul Schellhorn, vilka Huber trodde hade träffat Langfelder. En finsk

Utdrag av bil. t. Bonn 17/10-55.
(samtal med Supprian)

Supprian togs den 23 augusti 1944 på den tyska beskickningen i Buakrest. Därefter flögs han efter en kortare fångenskap i Buakrest till Moskva där han insattes i Lefortovskaja den 21/9 1944. I flygplanet var även Rensinghoff närvarande. Supprian kunde icke erinra sig cällnumret i Lefortovskaja, men han erinrade sig att cellen legat i 2. Stock. Rensinghoff hade suttit två celler längre bort tillsammans med Rantzau, vilken senare dock avlidit under fångenskapen.

Utdrag av hbr Lorentzon-Lundberg 19.10.55.

(Som Du säkerligen observerat har Manfred misstagit sig beträffande Rensinghoff, då han uppgivit, att även denne fört från Vladimir till Moskva för förhör).

Utdrag av bil. t. Wien 715, 24.10.55.

(samtal med Ernst Huber)

(Wladimir)
sept.55

- - - - -
I cell nr 73 satt även tysken Rensinghoff, som tidigare varit anställd vid ett petroleumföretag i Egypten men utvisats och mot slutet av kriget blivit "Ortsgruppenleiter" i Bukarest. Han skulle sålunda icke ha varit legationstjänsteman. På grund av hans nazistiska förflutna höllo sig de övriga i cellen av-sides från honom. Huber var nu icke längre så säker på, att han under denna tid skulle ha hört, att Rensinghoff träffat Langfelder eller Wallenberg. Han trodde snarare, att han hört härom först av legationssekreterare Lorentzon i Friedland (jfr 680 B. 17.10.55). I varje fall hade han icke själv talat med Rensinghoff härom.
- - - - -

Utdrag av bil. till Bonn 21.10.55.
(samtal med Wallenstein)

- - - - -

Då Wallenstein intogs i Lefortovskaja var "beläggningen" i cellerna följande:

cell 130	Mohrmann och Pörtzgen
cell 131	2 italienare (genom frågor fick jag fram Ronchi men icke De Mohr),
cell 132	som tidigare nämnts Wallenstein och Supprian,
cell 133	Rantzau och Rensinghoff,
cell 134	Hinkeldey, general Piekenbrock och en Sonderführer, vars namn Wallenstein glömt.

Vid slutet av 1945 eller eventuellt i början av 1946 hade cell-fördelningen stabiliserats och därefter försiggick inga större förändringar förrän hösten 1947. Den situation som rådde i den aktuella flygeln i Lefortovskaja härefter utvisar den bifogade skissen. Wallenstein meddelad att Supprian utflyttade från cell 132 och att Wallenstein därefter delat cellen med Rantzau och Rensinghoff. I cell 133 (enligt Wallensteins numrering) satt Hinkeldey och Laaman. I cell 131 satt ryssar. Wallenstein hade inga förbindelser med cellerna i 1. Stock. Vad Wallenberg beträffar, meddelade Wallenstein, att denne satt i cellen snett ovan till vänster i 3. Stock. Wallenstein hade icke haft förbindelse med cellen direkt över sin egen cell och icke heller med cellen snett ovan till höger.

- - - - -

Utdrag av bil. till Bonn 31.10.55.
(samtal med v.Hinckeldey)

-- -- --
Han fördes därefter med flyg till Moskva, dit han anlände
den 27 september. Med samma transport följde även Rantzau och
Rensinghoff. -- -- --

Lefortovskaja
45-48

Cell 150:--I denna satt Rantzau, Rensinghoff och Wallenstein.

-- -- --
Så vitt von Hinckeldey vet hade det sista meddelandet
från Roedl sänts till Rensinghoff. Det löd: "Wir kommen weg",
detta meddelande hade Rensinghoff vidarebefordrat. -- -- --

Wladimir
sept.48-

Cell 190: Då von Hinckeldey fördes till denna cell,
fanns redan Bergemann och Skattula där. Under den tid von
Hinckeldey satt i cell 190, utbyttes Bergemann mot Rensinghoff.

-- -- --
Knackförbindelserna.

Utöver vad som von Hinckeldey tidigare meddelat beträffande
dessa, nämnde han, att knackförbindelser med granncellerna upp-
rättades efter några dagar. Ungefär en månad senare upprättades
förbindelserna med Roedl och Wallenberg. Härvidlag reserverade
sig emellertid von Hinckeldey, i det han hänvisade till Rensing-
hoff, vilken stått i ständig förbindelse med Roedl. Rensing-
hoff och Roedel kände varandra sedan tidigare. De var bl.a. du
med varandra.

Rensinghoff

Utdrag av bil. t. Bonn 3.11.55.
(samtal med v.Bentivegni)

De namn von Bentivegni nämnde var:

Rensinghoff

Manfred

Utdrag av bil. till Bonn 3.11.55.
(samtal med Hermann Pörzgen)

- - - - - (Lefortovskaja)

Beträffande placeringarna i granncellerna uppgav
Pörzgen följande:

Cell 152. Supprian tillsammans med två italienare.

Cell 151. Wallenstein, Rensinghoff och Rantzau.

- - - - -

Rensinghoff

Strikt förtroligt.

P.M.

angående samtal med Bernhard Rensinghoff
onsdagen den 9 november 1945 i dennes
bostad, Fabriksstrasse 45, Gesehor/Vestfalen.

Utöver de tidigare av Rensinghoff lämnade uppgifterna om vistelsen i Lefortovskaja nämnde han vid dagens besök följande.

Cell 168. Från slutet av juni 1948 och en månad fram-
åt satt Rensinghoff i denna cell tillsammans med Graf
Adelmann och Överstelöjtnant Braun.

Cell 189 (188). Här satt Rensinghoff tillsammans med
von Hinkeldey och Katalla till slutet av september 1948,
då Rensinghoff blev ödm.

Under tiden fram till transporten till Wladimir
placerades Rensinghoff i en cell i III. Stock i den
centrala tillbyggnaden. Därvid satt han tillsammans med
tre ryssar.

Dessutom har Rensinghoff under tiden 15/3 - 1/4 1946
sittit i Lubianka i cell III i och för ett specialförhör
angående Rumäniens oljetillgångar.

Knackförbindelserna med Wallenberg och Roedl.

Under den fortsatta delen av samtalet inriktade

vi oss på att så noggrant som möjligt fastställa tidpunkten för Wallenbergs och Roedls förflyttning från cellen i III. Stock. Som utgångspunkt togs därvid den datum Rensinghoff tillsammans med Wallenstein förflyttats till cell 141, d.v.s. den 21 mars 1948. På vår fråga om Rensinghoff och hans cellkamrater hade från till nämnda datum haft kontakt med Wallenberg och Roedl, svarade Rensinghoff, att Wallenberg och Roedl redan på sensommaren eller möjligen tidigt på hösten 1947 flyttats från cellen i III. Stock. Någon närmare precisering av datum för flyttningen kunde Rensinghoff inte lämna. Han nämnde dock, att en kort tid därefter - kanske redan några dagar efter Wallenbergs och Roedls förflyttning - hade Överste Braun och general Mohntke införts i den cell, där Wallenberg och Roedl suttit. General Mohntke i Lübeck bör således, menade Rensinghoff, kunna lämna en ganska exakt datum härfür. En månad senare infördes också general Hansen i denna cell. (Beträffande Mohntke nämnde Rensinghoff, att denne senare överfördes till Butirka.)

Angående från vilken tidpunkt Wallenberg och Roedl suttit i cellen i III. Stock kunde Rensinghoff endast ange när hans och hans cellkamraters knackförbindelser med Wallenberg och Roedl började. Detta var troligen på våren 1947 (maj - juni). Rensinghoff trodde, att Wallenberg och Roedl tidigare varit rädda för att knackningarna skulle upptäckas av ryssarna, och att man därför inte kunde sätta direkt samband mellan knackförbindelsernas början och Wallenbergs och Roedls inflyttning i denna cell. För bestämmande av den tidpunkt, då Wallenberg och Roedl flyttats in i cellen kunde Rensinghoff ange,

att Överste Kitschmann och ungraren Hata tidigare suttit i cellen tiden närmast före Wallenberg och Roedl. Med hjälp av Kitschmann bör man alltså i detta fall kunna erhålla en ganska exakt datum härifrån.

Förbindelserna med Wallenberg och Roedl, som båda var aktiva knackare, upprätthölls med det s.k. idiotsystemet. Utöver de allmänna upplysningar, som dagligen utbyttes cellerna emellan, hade också en rad personliga uppgifter lämnats. Wallenberg hade sålunda berättat om sin verksamhet i Budapest och om sitt tillfångatagande. Han hade vidare uppgivit sin adress vara Wallenberg, Stockholm. von Rantzen, som satt i samma cell som Lensinghoff, kände väl till Wallenbergs syster (halvsysster) från den tid han var verksam i Stockholm.

Under den första tiden av knackförbindelserna rörde sig dessa kring den skrivelse på franska, som Wallenberg på sommaren riktade till Stalin. Han diskuterade därvid den terminologi, som borde komma till användning.

Kort före förflyttningen från cellen hade Wallenberg på fråga huruvida han skulle dömas eller inte, svarade den officer (Vernehmungsbeamter) som han ställt frågan till, att "Ni kommer aldrig att dömas. Ni är ett politiskt fall."

Något senare hade Roedl meddelat, att Wallenberg fört till kommissionen för förhör. Då Wallenberg kom tillbaka knackade han själv följande meddelande: Han (Wallenberg) hade fordrat av kommissionen att få komma i direkt förbindelse med svenska beskickningen eller svenska Røde Korset eller i varje fall skriftligen få meddela sig med

doena. Detta hade kommissionen avvisat med hänvisning till att "om Er betyder sig ingen människa, inte ens svenska beskickningen har något intresse av Er. Om regeringen och svenska beskickningen hade haft något intresse för Er så skulle de redan för länge sedan satt sig i förbindelse med Er. Ingen människa betyder sig om Er och ingen människa vill Er något."

Rensinghoff uppgav, att detta var det andra förhåret Wallenberg kallats till. Tidigare hade han blott en gång undergått förhör, nämligen i samband med att han första gången infördes i rymt fängelset.

Rensinghoff påstod till en början att detta meddelande från Wallenberg skulle vara det sista från Wallenberg och Boedl, men sedan vi frågat om de inte i samband med att de lämnade cellen lyckats sända något kortare meddelande, orintrade sig Rensinghoff, att dels hade följande korta meddelande kommit: "Wir kommen draus der Zelle", dels hade de troligen då de lämnades med några knytnävslog i väggen skriat en hälsning.

Ankända Stoltzer.

Då vi tog upp Stoltzers namn och vad denne hade berättat för Rensinghoff om Wallenberg, förklarade Rensinghoff, att Stoltzer endast kände till Wallenbergs existens från den tid, då Stoltzer i olika omgångar förts till Moskva för förhör. Någon som helst närmare precisering av vad han ordfarit om Wallenberg och på vilket sätt han i detta sammanhang erhållit uppgifter om Wallenberg hade Stoltzer ej nämnt något om för Rensinghoff.

Rensinghoff underströk, att Stoltzer i skilda sammanhang

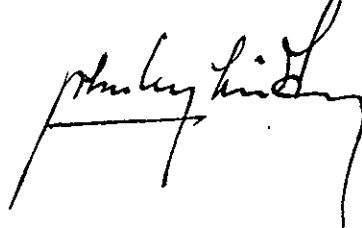
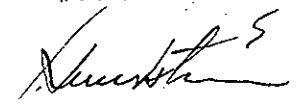
visat en mycket långt gående förolitighet. Detta gällde även Steltzers fru, Renate Steltzer. Då hon för troligen något halvår sedan återvände från Vladimir hade hon ej, som man kunde ha väntat sig, satt sig i förbindelse med Rensinghoffs hustru.

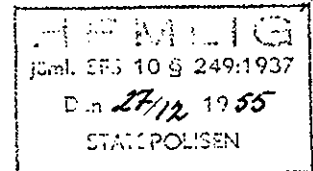
Överstolöjtnanten baron Yrull Hildebrandt.

Under sin vistelse i Lubianka, 15 mars - 1 april 1946, hade Rensinghoff som cellkamrat haft en balt-tysk, Överstolöjtnanten baron Yrull Hildebrandt, vilken uppgivit sig ha tjänstgjort i ett tyskt regemente vid Stalingrad. Mannen kände emellertid inte till något på några av de mera bekanta stabsofficerarna och Rensinghoff blev efter hand allt mera övertygad om att Hildebrandt var fängelsespion åt ryssarna. Hildebrandt hade bl.a. berättat för Rensinghoff att det satt en svensk diplomat i Lubianka.

På vår fråga om Rensinghoff i något annat sammanhang hört talas om någon svensk svarade han att så var inte fallet.

Köln den 11 november 1956.

KOP. 3.

P.M.

angående samtal med förre tyske sändebudet Graf Rüdinger Adelmann von und zu Adelmannsfelden, född den 10 augusti 1893, hållna den 8 och 10 december 1955 i Haus Eisesloher, Badenweiler/Schwarzwald.

Graf Adelmann tillfrågades, huruvida han under sin fångenskap i Ryssland träffat eller hört talas om någon svenok medborgare i samma belägenhet, vartill han svarade, att han endas hört talas om Raoul Wallenberg. Denne har suttit i Lefortowska-fängelset. Detta hade Graf Adelmann erfarit troligen år 1941. Han kunde nu icke bestämt erinra sig, hur han fått upplysningar angående Wallenberg. Antingen kunde det vara så att någon av hans cellkamrater genom knackningsförbindelser i fängelset erfarit, att Wallenberg fanns där, eller hade någon av Graf Adelmans senare cellkamrater berättat om Wallenberg. Som möjlig sagesman i det senare fallet kunde Graf Adelmann nämna Rensinghoff.

Om Wallenberg kände Graf Adelmann till att han i uppdrag för svenska Röda Korsets räkning befunnit sig i Budapest och där haft till uppgift att hjälpa personer av judisk härkomst. Vid krigsslutet hade han blivit tillfångatagen av ryssarna. Graf Adelmann, som tidigare tjänstgjort i Skandinavien, kände till familjen Wallenberg. Vidare kände han till att Wallenberg

1372

under fångenskapen gjort upprepade ansträngningar att kontakta svenska beskickningen i Moskva och ledande personligheter i Sovjetunionen för att framlägga sin sak för dessa.

Under den tid Graf Adelmann senare satt fängslad i Wladimir, hade troligen Wallenbergs namn förts på tal, men i vilket sammanhang kunde Graf Adelmann ej erinra sig. Han hade inget minne av att man därvid talat om var Wallenberg uppehållit sig efter Lefortowskaja-tiden. Graf Adelmann ville vidare framhålla att tyske medborgaren Wallensteins och Wallenbergs namn ofta förväxlats under samtalen.

Beträffande sina olika placeringar i fängelser och celler och de cellkamrater han därvid haft, lämnade Graf Adelmann följande redogörelse.

Sedan han blivit tillfångatagen, infördes han den 24 september 1944 i Lefortowskaja i cell 216 (i den nedersta utbyggnaden) tillsammans med generalkonsul Wilhelm Rodde och generalkonsul Alfred Lörner. Den sistnämnde har senare blivit sinnessjuk. I denna cell satt Graf Adelmann till den 2 december 1944 då han infördes till cell 211 (också i den nedersta utbyggnaden). Där fick han som cellkamrat Arnold von Stritzky, senare två ryssar, och slutligen general Erik Hansen. I mitten av april 1945 flyttades Graf Adelmann till cell 122 i I. Stock, där han återförenades med Rodde. De satt sedan tillsammans till den 15 maj 1945, då Graf Adelmann flyttades till cell 124 i I. Stock. Där fick han som cellkamrater italienska sändebudet Armando Odenigo och italienaren Renato Tozzi. I slutet av februari 1946 flyttades Graf Adelmann till cell 156 i III. Stock. Först fick han general Spalcke som cellkamrat. Sedan satt han

under en tid ensam i cellen, och slutligen infördes doktor Erwin Ickelins och Österrikiske medborgaren, doktor Ernst von Krenner. (Den sistnämnde har senare återvänt till hemlandet och lär bo under adress Waldburgergasse 44, Salzburg-Aigen.) I slutet av februari 1948 infördes Graf Adelmann i cell 166 i III. Stock. Där satt han till i början av mars samma år, då han återfördes till cell 156. Då satt han först tillsammans med överstelöjtnant Braun, sedan med Rensinghoff under juli och augusti 1948 och slutligen tillsammans med Ramon Gamotta. Den 1 november 1948 flyttades Graf Adelmann till cell 114 i I. Stock och fick då sitta tillsammans med general Streckenbach. Senare har Graf Adelmann också suttit i cell 131 i Lefortowaka ja.

Den 1 april 1950 infördes Graf Adelmann i Butirka, där han var kvar till juli 1951. Under augusti månad 1951 var han insatt i Lubjanka-fängelset. Därefter var han under tre veckor åter placerad i Butirka och återfördes sedan till Lubjanka. I mitten av november 1951 fördes Graf Adelmann till Taischet och var kvar där till april 1952.

Den 2 maj 1952 infördes Graf Adelmann i Vladimir, där han varit placerad i olika celler i Corpus II och III. Där var han kvar, till dess att han i slutet av september 1955 fick anträda resan till hemlandet.

Graf Adelmann kan nu inte erinra sig, om han talat med general Streckenbach angående Wallenberg.

På fråga om Graf Adelmann kände någon schweizisk journalist de Latry, uppgav han, att han sedan den 1 april 1954 - med undantag för kortare tidsperioder - varit placerad i samma cell

HEM 110
S-11117

som de Latry. Innan denne kom i rysk fångenskap, hade han deltagit i kriget på tyskarnas sida i Waffen SS. Hans fullständiga namn och adress är Viktor de Latry, Kurhaus Schillershöhe, Gerlingen/Stuttgart.

Bland övriga medfångar, som suttit i Vladimir-fängelset, nämnde Graf Adelmann följande:

Hans Moldering, Krankenhaus, Weende/Göttingen,

Kurt Suppinger, Österrikisk medborgare, Hartlebensgasse 48
Wien 22,

Pelkonen, finsk medborgare, (Graf Adelmann hade icke stort förtroende för denne),

Max Puntikan, Österrikisk medborgare, mekaniker, bor i
Wien, närmare adress okänd. (Torde icke sitta inne med väsentliga uppgifter.),

Alexander Graber, Österrikisk medborgare, tidigare polistjänsteman,

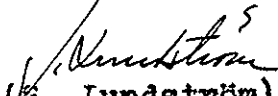
Daniel Rupprecht, Österrikisk medborgare, tidigare polistjänsteman, (enligt Graf Adelmann ointelligent), och

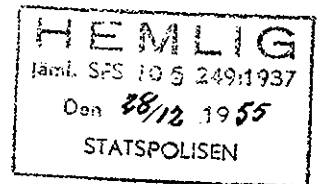
Pavel Slavek, tjeckisk medborgare, tidigare polistjänsteman.

De tre sistnämnda torde ej heller kunna lämna för oss väsentliga uppgifter enligt Graf Adelmanns bedömande.

Graf Adelmann framhöll slutligen, att uppgifter från hans vittnesmål inte finge offentliggöras med angivande av källan.

Stockholm den 27 december 1955.

(G. Lundström)

KOP.3.

P.M.

angående förnyat samtal med tyske medborgaren Ernst Ludwig Wallenstein, hållet den 8 december 1955 i bostaden, c/o Boelke Danneckerstrasse 22, Frankfurt/Main.

Wallenstein besöktes vid detta tillfälle av den anledningen, att det var önskvärt att av honom om möjligt erhålla mera preciserade uppgifter bl.a. rörande placering av medfångna i granncellerna i Lefortowskaja och under vilka tidsperioder förbindelser med den kunnat hållas.

Till en början förklarade Wallenstein, att han inte till fullo insåg betydelsen av det tysthetslöfte, som han tidigare givit den svenske Röda Kors-representanten herr Lorentzon beträffande iakttagelserna rörande Wallenberg. Wallenstein förklarade, att han hade goda förbindelser med såväl press som radio och att han för sin del hävdade, att uppgifter i dessa organ angående vad som är känt om Wallenbergs fångenskap skulle vara ett effektivt medel för att få Wallenberg frigiven. Senare under samtalet fick jag emellertid Wallenstein att förstå, att det för närvarande är av stor betydelse, att inget offentliggjordes i saken, utan att lämpliga åtgärder borde överlätas åt svenska myndigheter. Han upprepade därefter sitt löfte att hålla tyst om vad han visste i ärendet.

Rörande vistelsen i Lefortowskaja-fängelset lämnade Wallenstein följande redogörelse.

Beträffande cellnumreringen och uppehållstiderna i de olika cellerna förklarade Wallenstein, att han ej var hundra procentigt säker därpå.

Han kom till fängelset den 17 september 1944 och insattes i en hörncell troligen med nummer 143 i II. Stock. I denna cell satt han ungefär en månad tillsammans med Roedl och Franz Langer. Därefter kom Wallenstein i samma våningsplan in i den tredje cellen från trappan räknat i den långa cellrad, som har nummer bl.a. på 140-talet. Där blev han cellkamrat med Suppria. Troligen i slutet av december 1944 överfördes Wallenstein till den intilliggande cellen, nämligen den 4:e i ordningen från trappan räknat. I denna cell uppehöll sig därefter Wallenstein tillsammans med Rantzau och Rensinghoff. De överfördes i början av 1948 till en annan cell (troligen nummer 141). Kort därefter togs Rantzau ut därifrån, medan Wallenstein och Rensinghoff blev kvar i densamma. I slutet av april 1948 kom general Gerstenberg in i cellen. Troligen den 16 maj 1948 riktades formella anklagelser mot Wallenstein och den 6 juni 1948 togs han ur cellen och fördes till förhørsavdelningen, där han blev meddelad domen om 25 års tvångsarbete. Efter detta blev Wallenstein förd till en ensamcell i III. Stock. Den 16 juni 1948 fördes Wallenstein därifrån med en fängstransport över Gorgi till Kirow, dit han anlände sannolikt 22 dagar senare. I Kirow fick Wallenstein tillbringa tre veckor i ett fördelningsläger. I mitten av september 1948 ankom Wallenstein till Inta och insattes där i 5:e lägret, som omfattade fördelnings och sjuk-

läger. Wallenstein kom där också att få uppehålla sig i 2:a lägret, där han träffade Tamvelius. Först vid detta tillfälle fick Tamvelius veta något om Wallenbergs fångenskap, vilket Wallenstein berättade om.

I juni 1951 fördes Wallenstein till ett invalidläger i Abez, där han tillhört lägerpunkterna 5, 1 och 4 i nämnd ordning. Till lägerpunkten 4 sammandrogs i slutet av februari 1951 ett flertal tyska fångar. Bl.a. kom cirka 300 tyska fångar dit från Workuta. Den 5 mars 1955 överfördes Wallenstein till Suchobeswodnoje. I oktober 1955 återfördes han därefter till Västtyskland.

Då Wallenstein tillfrågades angående tidpunkten för knockförbindelsernas början med den cell, där Wallenberg och Roedl var insatta, förklarade han, att såvitt han kunde erinra sig skulle detta ha varit någon gång kring årsskiftet 1945-1946. Knockningarna hade skett enligt det s.k. idiotsystemet. Härigenom fick Wallenstein reda på att Wallenberg varit försedd med diplomatpass och att han för svenska regeringens räkning haft till uppgift att bistå judar i Budapest. Sedan svenska beskickningspersonalen lämnat staden, hade Wallenberg stannat kvar och fortsatt med sitt uppdrag. Sedan hade Wallenberg blivit tillfångatagen och misstänkt för spionage, enär han uppehöll sig i av ryssarna ockuperat område. Wallenberg hade bett bl.a. Wallenstein att i händelse av frigivning underrätta Wallenbergs anhöriga under adress Wallenberg, Stockholm.

Som ytterligare kontroll för denna knockförbindelses början förklarade Wallenstein, att han vid denna tidpunkt satt tillsammans med Rensinghoff och Rantzau.

Av Wallenberg och Roedl var den sistnämnde den ivrigaste knackaren. Denne hade ju för övrigt mer gemensamt med sina landsmän.

Wallenstein kunde inte erinra sig tidpunkten för knackför bindelsernas upphörande med den cell, där Wallenberg och Roedl var insatta. Wallenstein hade den uppfattningen, att Wallenberg och Roedl hela tiden satt i en cell i III. Stock.

Under det att reparationsarbeten utfördes i cellerna i II Stock flyttades Wallenstein, Hensinghoff och Rantzen till en cell i den sydvästra flygeln under en kort tidsperiod.

I cell 151(?) satt såvitt Wallenstein kunde minnas ryska fångar. De satt sannolikt kvar där till dess att Wallenstein år 1948 flyttades från våningsplanet.

Wallenstein har aldrig blivit hörd av fängelseledningen rörande erfarenheter beträffande Wallenberg.

Såvitt Wallenstein kunde erinra sig förekom inga formaliteter när fångarna flyttades från en cell till en annan. Han kunde inte komma ihåg, att det förekommit något anmärkningsvärt i samband med kvittering av personliga tillhörigheter.

Wallenstein kände till att von Stetten-Erp i Bukarest var ackrediterad som diplomat för handläggande av ärenden rörande arbetstjänsten.

Den 13 september 1944 tillfångatogs alla tyska beskickningstjänstemän och fördes med flyg över Puczan och Krakow till Moskva. De flesta insattes den 17 september 1944 i Lefortowski-fängelset.

Stockholm den 28 december 1955.

S. Lundström
(S. Lundström)

Rensinghoff

Avskrift av chiffterelegram från UD till
beskickningen i Köln, nr 3, daterat
den 12.1.56.

Edert chiffer 1.

Primo. Anmoda Mohrmann och Pörzgen
komma beskickningen den 18 januari på
morgonen.

Secundo. Bernhard Rensinghoff torde
benäget under samma villkor vårt chiffer
1 uppmanas komma beskickningen 18 januari
på eftermiddagen. Adress Fabriksstrasse 45
Gesher Westfahlen. Han kan möjligen ha
flyttat Bonn och Auswärtiges Amt känner i
så fall adressen.

Tertio. de Mohr inträffar hos Eder
den 19 januari på morgonen och Supprian
den 18 dennes på eftermiddagen.

Quarto. Samtalen komma att ledas av
sekreterare Stig Engfeldt som nedflyger
Düsseldorf 17 dennes. Benäget låt bil
möta och beställ rum Domhotell.

Quinto. Telegrambekräfta.

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

Chiffertelegram (BUD.)

Från Köln

Avsant den telex/ 19 kl.

Inkom den 15 / 1 19 56 kl. 1450.

Utskrivet i 4 ex. Deffa är ex. nr 4

P 2 2^I

Rensinghoff

4.

Edra chiffer 3 och 4.

Primo. Mohrmann och Pörtzgen infinna sig Kansliet Köln
den 18 januari kl. 2.15.

Secundo. Rensinghoff., som uppges alltjämt bosatt ges här
telegrafiskt besked att komma, men har ännu ej svarat.

Tertio. De Mohr anländer enligt meddelande från Madrid
den 17 på kvällen, rum beställt Domhotel Köln.

Quarto. För Danielson har rum beställts Domhotel. Vi utgå
ifrån att han anländer till Düsseldorf klockan 13.20 tisdag då
bil möter.

Kumlin.

KOPIA KOPIA

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

Chiffertelegram (BUD.)

Från Köln

Avsant den telex/ 19 kl.

Inkom den 15/ 1 1956 kl. 1335

Utskrivet i 4 ex. Detta är ex. nr 3

Rensinghoff
P2 E. I

5.

Vårt chiffer 4 secundo.

Rensinghoff meddelar att han för närvarande genomgår kur Bad Salzuflen nära Bielefeld och ej kan infinna sig på beskickningen. Är tillbaka i Geshen från och med 1 februari, men kan dessförinnan taga mot besök Bad Salzuflen.

Kumlin.

KOPIA KOPIA

Rensinghoff

Bernhard Rensinghoff

geb.

war als er gefangengenommen wurde Wirtschaftsberater
bei der Deutschen Gesandtschaft in Bukarest.

Ich Unterfertiger, Bernhard Rensinghoff,
erkläre hiermit Folgendes und bin wann immer bereit
dieses vor Gericht oder vor jedweder Behörde unter Eid
auszusagen:

Ich wurde am 2. September 1944 von sowjetrussischen
Truppen in Bukarest gefangengenommen und mit Flugzeug
nach Moskau geführt. Dorthin bin ich am 19. September
1944 angekommen und wurde in das Lefortovskaja-Gefängnis,
Zelle 150 im zweiten Stock, zusammen mit
Rantzau eingesperrt. Am
kam Legationsrat Wallenstein von der Deutschen Gesandt-
schaft in Bukarest in unsere Zelle, nachdem er eine kür-
zere Zeit in der Nebenzelle 151 zusammen mit dem ersten
Sekretär bei dem Deutschen Wissenschaftlichen Institut
in Bukarest, Supprian, verbracht hatte. In der Zelle
150 habe ich bis am 21. März 1948 bleiben müssen, als
ich in die Zelle 141 im selben Stockwerk überführt wurde.
Durch Klopfen laut des sogenannten Idiotensystems A = 1,
B = 2 u.s.w. erhielten meine Zellengenossen und ich Mit-
teilungen über die Identität unserer Zellennachbarn.
In der Zelle 149 saßen vier Personen

Mit der Zelle 151 hatten wir während einer längeren
Zeit, nachdem Wallenstein und Supprian von dort wegge-
führt worden sind, keine Klopfverbindungen. Erst als

ein deutscher Oberleutnant, namens Gentch, dorthin eingeliefert wurde, haben wir wieder Verbindung mit der Zelle 151 bekommen. Im dritten Stock in der Zelle direkt oberhalb von uns sassen die deutschen Staatsbürger, Oberleutnant Stühler, Oberstleutnant Rösstel, sowie der Kanslist bei der Deutschen Gesandtschaft in Bukarest, Bergemann. Neben diesen

(befanden sich Roedl, Legationsrat bei der Deutschen Gesandtschaft in Bukarest und der schwedische Diplomat Wallenberg. Die Verbindungen zwischen mir und den beiden in der Zelle oberhalb wurde sehr lebhaft. Täglich wurden Mitteilungen zwischen den Zellen ausgetauscht. Sowohl Roedl als Wallenberg waren eifrige "Klopfer". Wallenberg erzählte mir in dieser Weise über seine Tätigkeit in Budapest und von seiner Gefangennahme. Als seine Adresse gab Herr Wallenberg Stockholm an. Unser Zellengenosse Rantzeu erzählte uns über die Familie Wallenberg, die er seit der Zeit kannte, als er in Stockholm auf Posten gewesen war.

Während der ersten Zeit unserer Klopferverbindungen wurde zu einem grossen Teil dieses dazu verwendet um ein Schreiben in französisch, das Wallenberg (im Sommer 194) an Stalin gerichtet hatte, zusammenzustellen. In diesem Schreiben berief sich Wallenberg auf seine diplomatische Stellung und stellte anheim ob er nicht verhört werden konnte. Dieses Ansuchen wurde von Wallenberg am eingereicht. Das Schreiben wurde auf französisch verfasst, wobei u.a. Rantzeu betreffs der Ter-

minologie zum Rat gezogen wurde.

Wallenberg bekam nach einiger Zeit eine Mitteilung, worin der Empfang seines Ansuchens bestätigt wurde und die Prüfung desselben versprochen wurde.

Kurz bevor der Uebersiedlung von Wallenberg und Roedl, wurde Wallenberg zum Verhör geführt. Nach dem Verhör klopfte Wallenberg selbst eine Mitteilung von etwa folgendem Inhalt: Der Kommissär hatte ihm mitgeteilt, dass sein Fall ganz eindeutig klar wäre und dass er wegen Spionage in Budapest verhaftet worden war. Wenn er sich als unschuldig halte, wäre es seine Sache dies zu beweisen. Der beste Beweis dafür dass Wallenberg schuldig wäre, läge in der Tatsache, dass die Schwedische Gesandtschaft in Moskau sich nicht für seine Sache eingesetzt hätte.

Wallenberg hatte vom Kommissär, der das Verhör leitete, verlangt, in direkte Verbindung mit der schwedischen Gesandtschaft oder mit dem Roten Krautz gesetzt zu werden, oder jedenfalls schriftlich mit ihnen in Verbindung treten zu dürfen. Diese Bitte hatte der Kommissär mit dem Hinweise abgewiesen, "dass kein Mensch sich um Sie kümmerte". "Wenn die Schwedische Regierung oder deren Gesandtschaft irgend ein Interesse an Ihnen gehabt hätte, so hätten sie sich schon längst in Verbindung mit Ihnen gesetzt."

Bei einer Gelegenheit teilte Wallenberg mit, dass er einen sogenannten "Vernehmungsoffizier" gefragt hatte, ob er verurteilt werden würde oder nicht. Als Antwort ist Wallenberg mitgeteilt worden, dass "Sie werden nie verurteilt werden, da Sie ein politischer

Fall sind".

Mit Ausnahme des formellen Verhörs, das im Zusammenhang damit, dass Wallenberg das erste Mal in ein russisches Gefängnis eingesperrt wurde, mit ihm gehalten worden ist, war dies das erste wirkliche Verhör, das er unterzogen wurde.

Ausser dieser Mitteilung kam später nur noch eine ganz kurze Nachricht: "Wir kommen weg" und einige Fäustschläge an die Wand, wahrscheinlich in Zusammenhang damit, dass sie abgeholt wurden. Dies geschah im Laufe des Jahres 1947.

In die Zelle 203 wurden nach Wallenberg und Roedl die deutschen Staatsbürger, General Mohnke und Oberst Braun eingeführt.

Köln, den 19. Januar 1956.

Rensinghoff

Dr. Hermann Pörzgen

geb. 7. Mai 190

war als er gefangen genommen wurde Presseattaché bei der Deutschen Gesandtschaft in Sofia.

Ich Unterfertiger, Dr. Hermann Pörzgen, erkläre hiermit Folgendes und bin wann immer bereit dieses vor Gericht oder vor jedweder Behörde unter Eid auszusagen:

Nachdem ich von sowjetrussischen Truppen gefangen genommen wurde, wurde ich nach Moskau geführt, wo ich am 23. September 1944 in das Lefortovskaja-Gefängnis, Zelle 153 im 2. Stock, eingesperrt wurde. In dieser Zelle habe ich bis zum 29. Dezember 1946 bleiben müssen, als ich zur Lubljanka-Gefängnis geführt wurde. In der Zelle 153 befand sich schon Dr. Mohrmann, Legationsrat bei der Deutschen Gesandtschaft in Sofia. Die Zelle 153 lag neben der Treppe. Mittels Klopfen, die ich mit dem ersten Sekretär bei dem Deutschen Wissenschaftlichen Institut in Bukarest, Supprian, der sich in der nebenliegenden Zelle, die Zelle Nr 152?, zusammen mit zwei Italiener befand, austauschte, erfuhr ich, dass sich Wallenstein, Legationsrat bei der Deutschen Gesandtschaft in Bukarest, Rensinghoff, Wirtschaftsberater bei der Deutschen Gesandtschaft in Bukarest, und

Rantzau in der Zelle 151 befanden. Auf derselben Weise erfuhren wir durch Supprian, dass ein Schwede namens Wallenberg sich in Lefortovskaja befand. Ich erinnere mich, dass Wallenberg, der für die Rechnung des Roten Kreuzes in Budapest gearbeitet hat, von den

Russen verhaftet wurde und wegen Spionage für die Deutschen angeklagt worden war.

Köln, den 19. Januar 1956.

Revsinghoff

Strängt förtroligt

P.M.

angående samtal med tyske medborgaren förre
handelsrådet Bernhard Franz Rensinghoff, hål-
let fredagen den 20 januari 1956 i Bad Salzuflen.

Samtalet kom till stånd för att om möjligt få vissa av Rensinghoff tidigare lämnade uppgifter närmare precisera-
de.

Då Rensinghoff i april 1945 kom tillbaka från Lubljanka till Lefortovskaja blev han återinsatt i cell 150, där han tidigare varit placerad. I denna cell var förut von Rantzau, och den 18 april 1945 infördes också Wallenstein dit. I cellen hade Wallenstein sin bädd intill vägen mot cell 151, von Rantzau intill ytterväggen mot gården och Rensinghoff intill väggen mot cell 149.

Vid knackningsförbindelserna med Wallenberg och Roedl var det för det mesta Wallenstein, som var sysselsatt därmed, vilket var naturligt, då han låg intill den vägg, som användes för denna kommunikation.

Rensinghoff är medveten om att man ganska bra kan lyssna sig till varifrån en knackning i en vägg kommer. Beträffande knackningarna med Wallenberg och Roedl förelåg emellertid ingen tyekan, när de själva då knackförbindelsen påbörjades meddelat att de satt i III. Stock och i en viss med nummer angiven cell. Detta cellnummer kan Rensinghoff dock numera ej erinra sig.

Rensinghoff känner ej till att Wallenberg och Roedl någonsin varit placerade i II. Stock.

Sedan Wallenstein flyttats från cell 151 till cell 150 blev en finne, en jugoslav och troligen en ryss placerade i cell 151. Dessa kunde tala litet tyska men ej ha knackförbindelser på detta språk, troligen beroende på att de hade svårigheter med det tyska alfabetet. Rensinghoff hade träffat dessa tre män i badet. Han kände till att jugoslaven hette Fuchs. De övrigas namn kunde Rensinghoff ej erinra sig.

I april och maj 1948 satt Rensinghoff och Wallenstein tillsammans med general Gerstenberg i cell 140 i II. Stock. Därvid kunde de konstatera, att i den intilliggande cellen 141 befann sig Oberleutnant Gertz och en rysk soldat samt en japansk diplomat. Denne var den ende japan Rensinghoff kunde erinra sig från sin tid i Lefortovskaja.

På fråga om Rensinghoff någonsin hört några knackningar, varigenom någon förmedlat hälsningen "Good Morning" och där- efter fortsatt med knackningar som skulle kunna hänföras till musikaliska noter, svarade Rensinghoff, att detta var obekant för honom.

Beträffande förhållandena i Lefortovskaja lämnade Rensinghoff följande uppgifter.

Cellernas bredd var omkring 2,50 meter och deras längd mellan 3,00 - 3,25 meter. Sängarna hade en dimension av omkring 1,00 x 2,00 meter. I cellerna fanns ett litet bord, cirka 50 cm brett, vilket var placerat i ett cellhorn.

Väggarna i fängelset utgjordes av röttegel, som var putsat med kalk. Mellanväggarna var omkring 25 - 30 cm tjocka. Ytterväggen mot gården var cirka 60 cm tjock, medan väggen mot korridoren uppskattningsvis var 45 - 50 cm tjock.

Det schakt, som fanns i fängelset mellan de olika cellraderna, var omkring 5 meter brett räknat från cellvägg till cellvägg. Utanför cellerna sträckte sig en ungefär 70 - 80 cm bred gallergång.

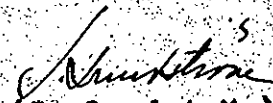
Såvitt Rensinghoff kunde erinra sig, var utbyggnaden

i mitten av fängelset uppförd i samma höjd som fängelset i övrigt alltså t.o.m. III. Stock. Utbyggnadens olika etage disponerades på följande sätt.

I parterrvåningen fanns endast ingången till fängelset från gården. I I. Stock fanns en sanitätsavdelning och i II. och III. Stock celler av olika storlekar.

I varje etage fanns en vaktman i varje flygel och dessutom i utbyggnadens I. II. och III. Stock. Vidare tjänstgjorde en övervaktmästare i varje etage. Såväl övervaktmästaren, som de övriga vaktmännen, fick ej sitta utan skulle ständigt vara i rörelse. Endast övervaktmästaren i parterrvåningen hade en sittplats vid ett skrivbord. Förutom dessa hade en s.k. flaggman sin plats i fängelsets centrum i parterrvåningen.

Köln den 23 januari 1956.

(S. Lundström)

Avskrift av strängt förtroligt handbrev från
envoyén Kumlin, Bonn, till kabinettsskreterare
Lundberg, dagtecknat den 23 januari 1956.

Rensinghoff

I anslutning till mitt handbrev den 19 dennes
och återopande telefonsamtal Lorentzon/Göransson den 21
dennes ber jag härmed få översända tre förklaringar, en
avgiven av de Mohr, en av Supprian och en av de båda ge-
mensamt rörande en viss punkt, beträffande vilken de hade
divergerande uppfattningar. Förklaringarna undertecknades
den 21 dennes i Göranssons närvaro inför notarien dr. Franz
Lemmens i Köln. Notariens "Beglaubigung" omfattar, såsom
Du finner, icke enbart ett bevitnande av namnteckningen
utan även ett omnämnande av att vederbörande gentemot no-
tarien försäkrat, att de i förklaringen lämnade uppgifterna
är riktiga.

Såsom Du redan hört genom Danielsson, skulle en
"Beurkundung" i form av avgivande av en "eidesstattliche"
Versicherung" inför notarien ha medfört den konsekvensen,
att huvudexemplaret av förklaringen enligt gällande tyska
bestämmelser måst deponeras i en urkundssamling hos de no-
tariella myndigheterna i Köln, till vilken vissa andra myn-
dighetspersoner ha tillgång.

Vid "Beglaubigung" i den form vi nu valt behåller
notarien icke något exemplar av aktstycket utan det göres
endast en anteckning i hans register, att en viss per-
sons underskrift under en förklaring rörande "Wahrnehmungen
in russischer Haft" bevitnats den och den dagen utan
vidare omnämnande av innehållet.

de Mohr och Supprian erhöll var sin avskrift
av de egna förklaringarna jämte den gemensamma.

Vi skall nu snarast söka få Mohrmanns och Pörz-
gens förklaringar utskrivna och bevitnade i samma form
och räkna med att kunna sända in dem med kuriren torsdagen
den 26 dennes (Pörzgen var förhindrad i slutet av förra
veckan, varjämte det var nödvändigt att i första hand
få saken ordnad för de Mohr och Supprian, som kommit
långväga ifrån).

Lundström uppsökte den 20 dennes Rensinghoff
i Bad Salzuflen och genomgick lydelsen av den förklaring,

Avskrift av strängt förtroligt handbrev från
sekr. Lorentzon till kriminalass. Lundström, p.t.
München, dagtecknat den 30 januari 1956.

Revisio

Härmed översändes utkast till vittnesmål att
undertecknas av:

Erhard Hille
Bernhard Rensinghoff
Graf Rüdinger Adelmann
Otto Armster
Bruno Streckenbach

De tre senare äro, som Du säkert förstår, s.k.
sekundära vittnesmål, vilka endast innebära att vederbörand
hört talas om Wallenberg under fångenskapen i Ryssland.
Vi ha emellertid ansett att dylika utsagor styrka de
vittnesmål, som gå ut på att vederbörande varit i direkt
kontakt med Wallenberg. Graf Adelmanns och Armsters vitt-
nesmål äro mycket kortfattade och äro givetvis endast ut-
kast och få därför, därest vederbörande har något att till-
lägga, kompletteras av Dig och Kalhorn. Det vore av värde
att även få liknande kortfattade vittnesmål utav Benti-
vegni, ten Hompel och Vorwerk.

I Rensinghoffs vittnesmål har inarbetats de detal-
jer som Du inhämtade vid Ditt senaste besök hos honom.

Hilles vittnesmål är som Du ser mycket fullständigt
och bör Du undvika att detta blir alltför mycket omdispo-
nerat. Som grund för detta har legat Hilles tidigare
avgivna och undertecknade vittnesmål, vilket bör framhål-
las för honom. Den nya redigeringen innebär absolut
ingen ändring i sakuppgifterna utan har skett endast för
att få utsagan i en form som bättre lämpar sig för publice-
ring. Såsom orientering får jag nämna, att Hille på sis-
tone icke besvarat brev från Philipp, men detta behöver ju
icke innebära att han skulle vara avogt inställd till Dig.

7373

Revised

Utdrag av bilaga till Bonn 2.2.56.

(samtal med Kitschmann)

- - - - -

Beträffande placeringen i Lefortovskaja-fängelset efter den 28 februari 1947 förklarade Kitschmann, att han satt i den 3:e eller 4:e cellen från trappan räknat. Han och hans cellkamrater hade då knackförbindelser med Rensinghoff, som satt antingen rakt under eller snett under den cell där Kitschmann var placerad.

- - - - -

Dokument 11

Utdrag av bil. t. hbr Lundberg-Tamm, Berlin, 9.2.56.

Bernhard Rensinghoff, Wirtschaftsberater an der Deutschen
Gesandtschaft in Bukarest.

Denne i sin tur säger följande beträffande cell 151:

Med cell 151 hade vi under längre tid, efter det
att Wallenstein och Supprian förts ut därifrån, inte någon
knackningsförbindelse.

I april och maj satt jag tillsammans med Wallen-
stein och general Gerstenberg i cell 140. Därvid konstate-
rade vi, att i den intilliggande cellen, 141, befann sig
Oberstleutnant Gentz och en rysk soldat samt en japansk dip-
lomat.

Rensinghoff
Stockholm den 9 februari 1956.

Strängt förtroligt.

sjöborgsutredningen

P

2

Eu^I

Broder,

Åberopande handbrev den 23 januari 1956 angående bl.a. Lundströms besök hos Rensinghoff ber jag få meddela, att Lundström under hand instruerats, att även Rensinghoffs vittnesmål skall bestyrkas av lokal notarie, dock liksom tidigare under förutsättning att icke originaldokumentet eller kopia därav behöver deponeras hos notarien.

(Arne S. Lundberg)

Envoyén K u m l i n ,

B o n n .

- - - - -

Rensinghoff

Utdrag ur strängt förtroligt handbrev från
kriminalassistenten Lundström till sekreteraren
Lorentzon, dagtecknat p.t. Coesfeld den 13 februari 1956.

Vi översänder härmed av Rüdiger Graf Adelman, Erhard
Hille och Bernhard Rensinghoff underskrivna och bestyrkta
utsagor.

Slutligen kan meddelas, att vi frågade Rensinghoff
om denne kände någon österrikisk medborgare vid namn Scheue
som också varit i rysk fångenskap. Härtill svarade Rensing-
hoff, att han ej är säker på om så är fallet. Rensinghoff
har emellertid under fångenskapen träffat österrikiske
pilsmannen Pöll från Wien. Denne, som är omkring 48-49 år
gammal, gift och har två barn, återvände i oktober 1955
till Österrike. Han tillhörde den grupp, som ej fick amnes-
ti.

Rensinghoff lämnade sin bestyrkta utsaga med ett för-
behåll, som i original bifogas.

211. P.M. /Moskva/ 30.3.56

Följande personers utsagor överlämnades:

1. Gustav Richter
2. Karl Supprian
3. Claudio de Mohr
4. Cladio de Mohr och Karl Supprian
5. Heinz-Helmut von Hinkeldey
6. Ernst Wallenstein
7. Willi Bergemann
8. Horst Kitschmann (K:s förbehåll ang. Auswärtiges Amts
tillstånd överlämnades icke)
9. Anton Mohrmann
10. Wilhelm Mohnke
11. Bernhard Rensinghoff (R:s förbehåll ang. Auswärtiges Amts
tillstånd överlämnades icke)
12. Erhard Mille
13. Ernst Huber
14. Franz-Eccard von Bentivegni
15. Rudolf ten Hompel
16. Joachim Vorwerk
17. Gotthold Starke
18. Hans Erich Voss

Rensinghoff

Utdrag ur P.M. 24.10.56 (ang. Schöggel) /bil.hbr Åström-
Allard 25.10./

I detta sammanhang passade jag på att "inbakat" nämna de personer, som Manfred för oss uppgivit ha haft samband med Wallenberg i ett Moskva-fängelse, nämligen Stelzer och Rensinghoff, och det visade sig att Schöggel mycket väl kände till dessa personers vistelse i Vladimir men att han icke personligen sammanträffat med dem. Schöggel omhämnde således omedelbart, att båda voro tyska diplomater. Schöggel kopplade emellertid icke ihop Manfreds namn med Stelzers och Rensinghoffs.

1374

Rensinghoff
Bil. Wien 168/57

P.M.
ang. samtal med Heinrich Jancsy

I maj 1955 hade Jancsy slutligen förts
till en cell i översta våningen (Vladimir),
vars nummer han icke mindes. Han träffade
där flera tyska diplomater och officerare,
bl.a. - tror han - Rensinghoff.

Wien den 5 mars 1957.

1375

I VITBOKEN

Av Rudolph Philipp

fru von Dardel, skulle skicka till ryske statschefen, marskalk Vorosjilov. Avsikten var att den skulle sändas med kurirpost till Moskva.

Fru von Dardel ville emellertid inte ha nåd för sin son — hon ville ha rättvisa. På min inrådan undertecknade hon dock en nådeansökan där ordet nåd var utbytt med ordet rättvisa. Därefter gick jag upp till UD med brevet. Då jag frågade hur man tänkt sig att det skulle överlämnas till ryssarna, om Moskva-ambassaden skulle gå via ryska UD eller direkt till Vorosjilov, fick jag till svar att Sohlman telegrafiskt förklarat att ambassaden inte färdig inblandas i denna sak. Ryssarna hade nämligen tidigare vägrat mottaga en nådeansökan från hustrurna till det nedskjutna Catalinaplanets besättning, som ansågs vara uppfiskad av ryssarna och fången i Sovjet. Sohlman föreslog nu i stället att man på ambassaden skulle förse brevet med ryska frimärken och helt enkelt lägga det på en vanlig brevlåda i Moskva. — dit det som sagt skulle gå med kurirpost!

Jag frågade om inte Sohlman insåg, att en dylik handling stred mot rysk lag; den kunde bli betraktad som brevsmuggling och på så sätt diskreditera hela Wallenbergsaken. Då förredrog jag vida att anlita det svenska postverket.

Nådeansökan postades också i Stockholm och gick som rekommenderat brev till Moskva. Vorosjilovs personlige adjutant kvitterade ut den. Mottagningsbeviset här jag ännu kvar. Om denna nådeansökan, som föreslogs men inte överlämnades av UD, nämner Vitboken inte ett ord. Sådana intervaller finns det mellan många andra dokument i UD:s framställning, fast mellanperioderna ofta var mycket händelserika.

När förhördes vittnena?

Men lika vilseledande som utelämnningarna är ändringarna och förvanskningarna. Tag till exempel en detalj som dateringen av de många vittnesmålen av Raouls medfångar. De är alla daterade i januari och februari 1956 — men i själva verket förhördes flera av vittnena långt tidigare. Den italienske diplomaten Claudio de Mohr förhördes t. ex. av regeringens kriminalexpert och mig redan i december 1951, och det tyska vittnet Hille av mig i närvaro av en svensk UD-man i juli 1954.

Det enda som ägde rum i januari och februari var detta: vittnesmålen, som förelåg i svenska förhørsprotokoll, översattes till tyska, justerades och vidimerades av vittnena i närvaro av tyska *notarii publici*. Detta innebar en utgift för svenska statskassan på tiotusentals kronor — alldeles i onödan eftersom ryssarna, när det kom till kritan, förredrog att få vittnesberättelserna på svenska istället.

Vad är då motivet för denna UD:s dateringsmanöver?

Vill man ge svenska folket intrycket av att bevismaterialet framskaffades så sent som 1956, och att man därför först vid denna tidpunkt var redo att gå till energisk aktion för att få Wallenberg fri? Eller är det för att underbygga den tes som kabinetssekreterare Arne Lundberg lanserade i sitt radioeko för en månad sedan och som nu återfinns på ledande plats i Vitboken: nämligen att det under Stalins tid fanns föga utsikter att från Sovjet återfå en fänge som anklagades för spioneri. »Inga länder, inte ens stormakterna, hade haft framgång i sådana företag», påstod Lundberg bland annat.

Fell Redan 1946, då Stalin stod på höjden av sin makt, lyckades Schweiz få hem två Budapestdiplomater, som häktades några dagar efter Raoul, anklagade för samma brott som han. På hösten 1950 återvände ett dussin forna mussolinidiplomater, däribland många fängelsekamrater till Raoul, och även då levde Stalin i högönsklig välmåga.

Eller finns det måhända något annat skäl för vittnesmålens justering? Fanns det kanske i originalprotokollen saker som var obehagliga för UD, därför att de avslöjade departementets negativistiska apati de första sju åren efter kriget? Jag skall anföra ett exempel: *13.2.56*

Den 21 januari 1956 bad jag UD-referenten för fallet Wallenberg, att läsa upp den tyske beskickningsmannen Rensinghoffs vittnesmål för mig. Jag noterade då att det fattades en viktig passus, som jag visste fanns med i originalprotokollet. Den lød:

»När Raoul Wallenberg kom tillbaka från förhöret berättade han för mig att förhørsledaren ville tvinga honom att bekänna att han var spion. Wallenberg nekade och begärde tillstånd att komma i kontakt med Sveriges moskvabeskickning. Förhørsledaren svarade: 'Ni behöver inte bekänna! Att den svenska regeringen och beskickningen i Moskva visat så litet intresse för er är tillräckligt bevis för att ni är spion.'»

Först nekade man till att Rensinghoff hade sagt detta. Men när jag insisterade, lyckades man »hitna» ett annat protokoll där det utesluts stycket fanns med, om än i försvagad form. I denna justerade form har det nu återgetts i Vitboken. Och jag tillåter mig skarpt betvivla att det alls kommit med, om jag inte den gången slagit larm om saken.

Det finns slutligen ännu en sak som ändrats i Rensinghoffs protokoll:

Rensinghoff stod medelst knackningar i cellväggen i kontakt med Wallenberg — en kontakt som dramatiskt avbröts när Raoul

signalerade: »Wir kommen weg!» (Vi föras bort) åtföljt av knytävsslag i väggen.

I originalprotokollet står det att Rensinghoff förlade denna dramatiska episod — det sista han hörde av Raoul — till år 1947, »så vitt han kunde erinra sig på hösten detta år.»

Men i Vitboken står det i stället att händelsen utspelades på hösten 1946!

Och märk väl; enligt den ryska, icke kategoriska dödsattesten avled Raoul den 17 juli 1947.

Det katastrofala misstaget.

Men den dominerande frågan som tränger sig på mig, när jag läser Vitboken, är denna: handlade UD rätt, när man överlämnade alla dessa vittnesmål till ryssarna?

I årtal hade kabinetssekreterare Lundberg vägrat att ställa ryssarna mot väggen genom att överlämna ens någon liten del av vårt vittnesmaterialet till Moskva. Och han skrämdes Raouls mor med att hävda att om man lämnade ut för mycket till Sovjet, skulle detta betyda en säker död för Raoul. Som avskräckande exempel nämnde Lundberg hur ryssarna kidnappat en västmaktsdiplomats och liksom ifråga om Raoul kategoriskt förnekat varje kännedom om honom. Regeringen i ifrågavarande land lät för att få diplomaten fri lockas att lämna ifrån sig de sista bestrykta uppgifterna man hade om hans fängelsevistelse.

Kort tid därefter svarade ryssarna med att lämna en dödsattest över mannen.

Ännu så sent som några dagar före statsministerns Moskvaresa — den 24 mars 1956 klockan 15.00 — förklarade Arne Lundberg för mig att UD inte skulle skicka med delegationen något av sitt bevismaterial, med undantag för ett enda vittnesmål — Raouls cellkamrat, den tyske polisattachén Gustav Richters rapport från 1945. Detta skulle, kompletterat med en hänvisning till våra tidigare noter, vara nog för att definitivt fastslå att Raoul befunnit sig i rysk fångenskap och därmed tjäna som underlag för ett svenskt krav på en rysk redovisning för honom.

Men trots Lundbergs tidigare rädsla och trots hans bestämda löfte fick ryssarna del av allt relevant material från 1945 till 1947.

Resultatet lät inte vänta på sig: den ryska dödsattesten över Raoul, som dock, väl att märka, inte är kategorisk.

Detta är enligt min mening ett av UD:s svåraste misstag i fallet Wallenberg, ett misstag av katastrofal verkan. Och nu utlovar svenska regeringen i sin svarsnot till Moskva att ställa ytterligare material till ryssarnas förfogande. Vad kan vi då annat vänta än nya katastrofala misstag? Och nya ryska dödsattester med senare datum?

(Rensinghoff)

15.10.55

Någon gång under 1947 hade Wallenberg förts till förhör, varvid kommissarien meddelat honom, att han var ett klart fall och att han var arresterad för spioneri i Budapest. Om han ansåg sig oskyldig åläge det Wallenberg att bevisa detta. Det bästa beviset för att Wallenberg vore skyldig låge däri, att den svenska Moskva-beskickningen icke inskridit till hans förmån och att "hans regering icke mer ville ha med honom att göra".

9.11.55

Kort före förflyttningen från cellen hade W. på fråga huruvida han skulle dömas eller inte, svarade den officer som han ställt frågan till, att "Ni kommer aldrig att dömas. Ni är ett politiskt fall."

Något senare hade Roedl meddelat, att W. förts till kommissarien för förhör. Då W. kom tillbaka knackade han själv följande meddelande: Han (W) hade fordrat av kommissarien att få komma i direkt förbindelse med svenska beskickningen eller svenska Röda Korset eller i varje fall skriftligen få meddela sig med dessa. Detta hade kommissarien avvisat med hänvisning till att "om Er bekymrar sig ingen människa, inte ens svenska beskickningen har något intresse av Er. Om regeringen och svenska beskickningen hade haft något intresse för Er så skulle de redan för länge sedan satt sig i förbindelse med Er. Ingen människa bekymrar sig om Er och ingen människa vill Er något."

Utkast till
utsaga

Stämmer med första protokollet.

Utdrag ur P.M. ang.samtal med Dr.Karl Supprian

Den 14 oktober 1948 överfördes Supprian i fångvagn på järnväg från Lefortovskajafängelset i Moskva till Wladimir, där han inträffade påföljande dag. Vid denna transport följdes Supprian och Rensinghoff at. Vid ankomsten till Wladimir tidigt på morgonen den 5 oktober 1958 fördes Supprian och Rensinghoff till administrationsavdelningen, som låg i ett eget corpus. Omedelbart därefter fördes de till badet och tvingo då lämna ifrån sig alla sina civila kläder. Efter att ha nakna passerat duschen, utrustades de med fängelsekläder. De insattes därefter i corpus 3, där Supprian under sin tid i Wladimir huvudsakligen kom att vistas. Endast under sommaren 1950, då corpus 3 blev renoverat, var Supprian under ca. 5 månaders tid i corpus 1.

Till en början var Supprian och Rensinghoff ensamma i cell 51 i II. Stock i corpus 3.----- En tid senare kom till cellen en ungrare vid namn Laszlo Filler och två litauer, båda invalider (enbenta), vilka varit antisovjetiska partisaner. Den 27 december 1948 skildes Supprian från Rensinghoff, som stannade kvar i cell 51, medan Supprian kom till cell 23 i I.Stock i samma corpus.

Rensinghoff

Bil.hbr Lundström-Lorentzon 10.4.57

Utdrag.

P.M.

ang.samtal med dipl.ing.Eduard
Bretthauer den 8.4.57

I början av september 1944 blev Brett-
hauer, som då tjänstgjorde vid den tyska
beskickningen i Bucarest såsom sambandsoffi-
cer rörande marina frågor, tillfangatagen
av ryska myndigheter och tillsammans med
andra legationstjänstemän för med flyg till
Moskva. Under denna resa var Bretthauer i
sällskap med ----- Dr.Stelzer och dennes
hustru, ----- tre Sonderführer, näm-
ligen kapten ten Hompel, Rensinghoff och
Landwehr von Pragenau -----

Bil.hbr Lundström-Lorentzon 12.4.57

UTDRAG

P.M. ang.samtal med
Dr.Dietrich v.Oertzen.

Bland medfangarna i Vladimir räknade von
Oertzen upp följande:

Dr.Stelzer och hans hustru

Dr.Vorwerk (nu verksam i Bonn)

Rensinghoff (nu i utlandstjänst, troligen
i Biegrad)

Muschke,

Wittern (nu tysk konsul i Johannesburg)

Mohrmann (nu tysk ambassadör i Bogota)

Dr.örzgen (nu utrikeskorrespondent i
Moskva)

Graf Adelman

Schellhorn (lider av stark åderförkalkning)

Bonn den 12 april 1957.

/u/ S.Lundström

Utdrag

Bil.skr.fr. New York 25.4.57

P.M.

ang.samtal med Wilfred Cumish

Cumish angav vistelse i följande celler i
nedan nämnd oraning:

43 I juni 1949 överfördes Cumish hit, vari be-
funno sig tysken Martinez, Pörzgen, amiral von
Bredow, amiral Guse, lettlandaren Migunic,
tyske sergeanten Meyers, ryske arkitekten
Alexandroff från Moskva, Rensinghoff, general
Ziegel, tysken Kurt Landwehr von Pragenau.

1952 7 Mär stannade Cumish 2 dagar. Övriga cellkamra-
ter voro: en svensk prästman "troligen katolik;
vars namn Cumish icke kunde erinra sig,
japanen Sato, Rensinghoff, Meyer, Pörzgen,
Ziegel, tysken Martinez, professor Clauberg,
minister Clodius samt Puschkarejov o. Kurt Land-
wehr (von Pragenau).

New York den 18 april 1957.

/u/ E Persson

Rensinghoff

Bil.hör Lundström-Lorentzon 23.4.57

Utdrag.

P.M. ang.santal
med R. ten Hompel den 22.4.57

Från denna cell flyttades ten Hompel i början av september 1948 inom samma corpus (corpIII) till cell nr 66 i 3:e våningen, belägen intill en där belägen mörk cell (Karzer). ----- I cellen var för övrigt följande fångar insatta (nämnda i ungefärlig kronologisk ordning allt efter som de suttit i cellen): tyske arkitekten Beyer, ryske medborgaren Bereschvili, finska kaptenerna Narbut och Puschkarjov, professor Clauberg, tyska medborgarna Pörzgen, Rensinghoff, Maier, Landwehr v.Pragenau, tyske översten Schildknecht,

I Wladimir talades ofta om Wallenberg, enär man ansåg det vara så sensationellt och upprörande att han, som varit knuten till en svensk beskickning, råkat i rysk fångenskap. Bland dem som talat om Wallen-

berg nämnde ten Hompel Rensinghoff,
Narbut och Puschkarjov.

Hamburg den 22 april 1957.

/u/S.Lundström

Avskrift.

Strängt förtrolig.

(2113)

PM

angående samtal med tyske medborgaren, arkitekten Karl
K o s c h , hållet fredagen den 24 maj 1957 i dennes bos-
tad i München 27, Buschingstrasse 11/3.

I september 1944 råkade Kosch i rysk fångenskap och insatt
till en början i läger 27 i Krasnogorsk cirka 35 km väster
om Moskva. Intill detta läger fanns även en karantän, i
vilken högre militärer och högre tjänstemän och "personlig
heter" i övrigt var insatta. Några kommunikationer fick
ej förekomma mellan lägret och karantänen, men Kosch och
hans medfångar lyckades vid några tillfällen tala med
några av de i karantänen insatta genom en trävägg, som
skilde de båda områdena åt. Kosch fick reda på att bl a
även svensk beskickningspersonal skulle finnas i karan-
tänen. Han vet ej längre vem som talat om detta och han
kan ej heller lämna ytterligare uppgifter i saken. Sålunda
vet han ej hur många svenskar som skulle finnas där och ej
heller var de råkade i fångenskap. På fråga om Kosch kände
någon som vid den aktuella tidsperioden 1945-1946 vistats
i karantänen, förklarade han, att Wolfgang M e i n e r s ,
numera bosatt i Berlin-Schöneberg, Hauptstrasse 97/3,
österrikaren J a n c s y , och makarna C l o d i u s
skulle ha varit där under nämnda tid.

I november 1946 överfördes Kosch till fängelserna i Moskva
Han satt där under olika tidsperioder, som han numera ej
närmare kan precisera, i Lubljanskaja-, Lefortovskaja- och
Butyrskaja-fängelserna. Från nämnda tidpunkt och fram till
maj 1952 fick Kosch hela tiden sitta ensam i olika celler.

Kosch överflyttades till Wladimir i maj 1952, där han in-
sattes i den stora fängelsebyggnaden (corpus III). Inom

denna byggnad fick han sitta i alla våningar utom i botten-
våningen. Då Kosch kommit så långt i sin skildring rörande
fängelse-vistelsen, erinrade han sig, att han första tiden i
Wladimir satt ensam i en cell i bottenvåningen i den fängelse-
byggnad, där sjukhuset var beläget. Cellnumret kan han ej
längre påminna sig. Denna cell var inrättad för två fångar.
Han hade under denna tid ej någon förbindelse med grann-
cellerna. Vid något tillfälle hade han emellertid lyckats
titta ut mot rastgården och därvid bl a sett två män, av
vilka den ene förefallit att vara arab och den andre neger.
I slutet av 1953 överflyttades Kosch till den stora fängel-
sebyggnaden (corpus III). Där fick Kosch sitta i ett flertal
olika celler, vars nummer han ej längre kommer ihåg. Bland
cellkamraterna erinrade sig Kosch förutnämnde Meiners och
general de A n g e l i s . Kosch visste vidare om att i Wladi-
mir fanns ett sjuttiototal tyska fångar, bland vilka han när-
mast erinrade sig general S t r e c h e n b a c h och
generalöversten S c h m i d t .

På fråga om Kosch kunde påminna sig något om ryska fångar i
Wladimir, förklarade han, att han kände till att tre synner-
ligen gamla ryssar satt tillsammans i en cell. En av dem var
102 år gammal, en annan cirka 90 år och en tredje blott några
år yngre.

Särskilt tillfrågad uppgav Kosch, att han aldrig träffat den
balt-tyske fången Y x k u l l men väl hört talas om denne,
som skulle ha suttit samtidigt som Kosch i Lubljanskaja-
fängelset. Yxkull lär där ha gått ryssarnas ärenden. Kosch
kände till att Meiners delat cell med Yxkull.

Kosch kände till österrikaren M a n f r e d , som han betrakta-
de som en synnerligen tvivelaktig person. Denne skulle ha blivit
häktad i Wien, där han varit verksam som advokat och bl a gjort
sig känd för att ha samarbetat med ryssarna. Manfred lär vara
gift med en ryska.

Namnet Langfelder har Kosch aldrig hört i samband med fången-
skapen. På fråga om han kände till något om Wallenberg och

Roedl, svarade Kosch, att han i slutskedet i Wladimir träffat samman med R e n s i n g h o f f och att det vore möjligt att denne berättat något härom. Några detaljer kunde Kosch ej påminna sig.

Kosch återkom den 13 oktober 1957 till Friedland.

Efter återkomsten har Kosch samlat sina intryck från fångenskapen i en skrift, som han kallat "Das grosse Grauen". För att få boken bedömd före publicering har han insänt manuskriptet till Bonn till någon myndighet där. Kosch kan icke bedöma när boken kommer att utgivas eller om den kommer att uppträda under nämnda titel.

- - -

Under redogörelsen för fångenskapen ville Kosch gärna i något teatraliska ordalag berätta om sina minnen. Han gjorde icke på något sätt intryck av att vara en detaljmänniska.

Nürnberg den 28 maj 1957.

/u/ S.Lundström

Handwritten: Rensinghoff
Bil. till Wien 622, 24.9.57

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

Utdrag.

P.M.

ang.samtal den 16 september 1957 med
österrikiske medborgaren August
Gerhartl.

Gerhartl reagerade icke inför nam-
nen Richter, Kitschmann, Voss eller
Langfelder. Då jag nämnde Wallenberg,
svarade han efter någon tvekan, att
han efter hemkomsten läst om denne i
pressen. Han kände militärattachéerna
vid tyska beskickningen i Bukarest,
hade träffat Vorwerk och hört namnet
Steltzer men däremot icke Rensing-
hoff.

Wien den 18 september 1957.

/u/ E.Braunerhielm

Uppteckning

av samtal med Wilfred Cumish i Bradford, Mass.,
den 3 februari 1958.

När jag i detta sammanhang ställde till Cumish frågan,
om han icke flyttats fram och tillbaka mellan olika celler
under denna tid, bejakade han detta efter någon betänketid.
Jag frågade honom därpå om han icke erinrade sig ha suttit i
cell 7; han svarade likaså jakande med tillägg att Landwehr
även befunnit sig där. Landwehr och Rensinghoff hade alltid
varit inspärrade tillsammans, tillade Cumish, och följaktligen
antog han att också Rensinghoff befunnit sig där.

Rensinghoff

Avskrift av strängt förtroligt handbrev
från förste ambassadsekreteraren Braunerhielm
till sekreteraren Lorentzon, UD, dagtecknat
Wien den 17 november 1958.

Före Din avresa bad Du mig undersöka, huruvida
Manfred vid något tillfälle självant nämnt Schöggl's namn.
Efter att ha gått igenom dossiererna ber jag nu få meddela
följande.

Mina första samtal med Manfred gällde dennes samman-
träffande dels med den "falske Wallenberg" i Vorkuta (obser-
vera att Manfred själv från början framhöll, att denne icke
kunde vara identisk med den svenske diplomaten), dels med
Stelzer och Rensinghoff i Vladimir. Dessa förhör kommo därför
att koncentrera sig på de tyska officerare och diplomater,
som sutto i sistnämnda fängelse. Manfred nämnde emellertid
att han även varit tillsammans med Sanitzer.

Första gången som Manfred blev systematiskt utfrågad
om alla de celler i vilka han vistats i Vladimir, var vid
Ditt samtal med honom i september 1955 (jfr 612 B 20.9.55).
Han omtalade då, att han under tiden 2 februari - 12 maj 1955
suttit i straffcellen 11 tillsammans med Sanitzer och Döring.
Han har uppenbarligen vid detta tillfälle underlåtit att om-
tala, att även Schöggl kom till denna cell.

Därefter hade vi ingen närmare kontakt med Manfred
förrän jag i november 1956 utfrågade honom om Schöggl (jfr
721 B 13.11.56). Tyvärr framgår det inte av min promemoria
huruvida Manfred då spontant nämnde den senare. Emellertid
började jag samtalet med att be honom redogöra för medfångar-
na i cell 11 och Manfred måste då i varje fall ha förstått,
att han icke längre kunde dölja sin bekantskap med Schöggl.

Därest Schöggl's uppgift är riktig, att han för Manfred
berättat om svensken i Corpus II, är det egendomligt att den
senare icke kan erinra sig detta eller ens minnas, att Schöggl
varit i sjukhuset. Manfred hade nämligen innan sitt samman-

träffande med Schöggel av Stelzer och Rensinghoff hört talas om Wallenberg och borde därför ha hajat till, då han på nytt hörde om en viktig svensk fånge.

A propos "Ghostwritern" Hans Gross från München vill jag erinra om att Manfred kort efter återkomsten till Österrike företog en resa till München och att detta besök enligt hans egna uppgifter stod i samband med att han funderade på att skriva en bok om sina upplevelser i Sovjetunionen (jfr 549 B 23.8.55). Vidare talade ju skojaren Frank Olmody Posh på sin tid om en mystisk förbindelse i München - en grekisk-katolsk biskop, som skulle känna till den präst, som i Lemberg berättat om Wallenberg för Posh. Den senare var så angelägen att komma till München att han till och med frågade om beskickningen kunde bekosta resan.

Slutligen kan vara värt att notera, att Manfred själv, efter det att jag förhörde honom om Schöggel, sört för att vi icke förlorat kontakten med honom. I november 1956, då jag hörde honom om Schöggel, var han bosatt i Burgenland. Omkring ett halvår senare - om jag minns rätt - uppsökte han mig emellertid på beskickningen för att meddela, att han öppnat eget advokatkontor i Wien och erbjuda sina tjänster åt beskickningen som juridisk rådgivare. I juli månad innevarande år kom han på nytt till mig för att å en ung läkares vägnar begära upplysningar om överföringen av österrikiska läkare till Sverige. Vid intet av dessa tillfällen visade han någon otillbörlig nyfikenhet om våra efterforskningar, men han har således sett till att vi alltid skulle veta var han kunde nås.